

Børn og unges fritid i Frederiksberg Kommune

af

Jill Mehlbye
Ulla Højmark Jensen

AKF Forlaget
Februar 2003

Forord

Foreliggende undersøgelse om børn og unges fritidsanvendelse er gennemført på foranledning af Frederiksberg Kommune og er finansieret af kommunen.

Undersøgelsens formål har været at belyse børn og unges fritidsanvendelse og fritidsønsker med henblik på evt. forslag til nye aktiviteter for børn og unge i kommunen.

I undersøgelsen søges dannet et nuanceret billede af forskellige grupper af børn og unge og deres behov for tilbud i fritiden med henblik på at give bud på, hvilke aktiviteter børn og unge ønsker, samt komme med forslag til evt. nye typer af aktiviteter.

Undersøgelsen omhandler børn og unge i alderen 10 til 18 år. Undersøgelsen gennemførtes som en spørgeskemaundersøgelse, målrettet henholdsvis skoleeleverne i 4. til 10. klasse og de unge i kommunen i alderen 16-18 år. Desuden gennemførtes en mindre interviewundersøgelse med særlige grupper af børn og unge.

I forbindelse med gennemførelsen af undersøgelsen har der været nedsat en følgegruppe bestående af repræsentanter fra kommunen, som i deres daglige arbejde er beskæftiget med børn og unges fritidsliv. Følgegruppen bestod af følgende medlemmer:

Vicedirektør Karen Juul Sørensen

Fuldmægtig Jesper Schrøder

Souschef Peter Abbondio

Leder af Gadepiloterne Muhamed Rian

SSP-konsulent Vibeke Foltmann

Pædagogisk konsulent Lene Dahl

Pædagogisk administrativ konsulent Allan Velstrøm

Følgegruppen har ydet råd og vejledning omkring udformning af spørgeskemaer, har deltaget i den praktiske gennemførelse af undersøgelsen samt har deltaget i drøftelserne af undersøgelsens resultater.

Følgegruppen takkes for deres støtte til undersøgelsens gennemførelse. Desuden også en særlig tak til alle de børn og unge, der har deltaget i undersøgelsen samt skolers og læreres bidrag til undersøgelsens gennemførelse.

Undersøgelsen er gennemført af docent, cand.psych. Jill Mehlbye og forsker, cand.mag. Ulla Højmark Jensen.

Jill Mehlbye
Februar 2003

Indhold

1 Sammenfatning	7
1.1 Formål, problemstillinger og datagrundlag	7
1.2 Hvordan anvender børn og unge deres fritid?.....	8
1.3 Børn og unge i SFO2 og ungdomsklub	10
1.4 Er der særlig udsatte grupper af børn og unge uden faste fritidsaktiviteter?.....	11
1.5 Savner børn og unge aktiviteter i deres fritid?	12
1.6 Hvad synes børn og unge er vigtigt i et fritidstilbud?.....	13
1.7 Hvilke fritidsaktiviteter efterlyses blandt de særlige grupper af børn og unge?	14
1.8 Konklusion.....	16
2 Formål, problemstillinger og datagrundlag	19
2.1 Undersøgelsens formål og problemstillinger.....	19
2.2 Undersøgelsesdesign.....	19
2.3 Undersøgelsesmetoder	20
2.3.1 Nøglepersoninterview med ansatte i kommunen.....	20
2.3.2 Spørgeskemaundersøgelser blandt børn og unge	20
2.3.3 Interview blandt børn og unge	23
2.4 Gennemførelse af undersøgelsen	23
2.5 Vurdering af datamaterialet og dets repræsentativitet.....	26
2.6 Faglig følgegruppe	30
3 Børn og unges fritidsaktiviteter	31
3.1 De vigtigste resultater.....	31

3.2 Hvem går til noget fast i ugen?	32
3.3 Hvad går børn og unge til?.....	35
3.4 Hvad karakteriserer dem, der har og ikke har faste ugentlige aktiviteter?	39
3.5 Hvilke aktiviteter dyrker børn og unge alene og sammen med andre?.	45
3.6 Hvem går i SFO2, hvorfor og hvad synes de om det?	48
3.7 Unge der går i ungdomsklub, hvem og hvad synes de om det?	51
3.8 Børn og unges generelle trivsel	53
4 Ønsker om fritidstilbud	55
4.1 De vigtigste resultater.....	55
4.2 Børnene og de unges egne kommentarer.....	58
4.3 Hvilke fritidstilbud mangler der i kommunen?	61
4.4 Hvilke fritidstilbud efterlyses?.....	62
4.5 Ønsker til rammer for et fritidstilbud	64
5 Særlige grupper af børn og unge på Frederiksberg	81
5.1 De vigtigste resultater.....	81
5.2 Metode og fremgangsmåde	82
5.3 De fire grupper af børn og unge.....	84
5.3.1 Piger med anden etnisk baggrund end dansk.....	84
5.3.2 Drengene med anden etnisk baggrund end dansk	86
5.3.3 Piger med dansk etnisk baggrund	89
5.3.4 Drengene med dansk etnisk baggrund.....	91
English Summary.....	95

1 Sammenfatning

1.1 Formål, problemstillinger og datagrundlag

Målet med undersøgelsen er at belyse børn og unges brug af fritidstilbudene i Frederiksberg Kommune samt børn og unges ønsker til supplerende fritidstilbud.

Hovedproblemstillinger i undersøgelsen er:

- *Hvordan anvender børn og unge deres fritid?*
- *Er der særlig udsatte grupper af børn og unge uden faste fritidsaktiviteter?*
- *Savner børn og unge aktiviteter i deres fritid?*
- *Hvad synes børn og unge er vigtigt i et fritidstilbud?*
- *Hvilke fritidsaktiviteter efterlyses af børn og unge?*

I undersøgelsen søges dannet et nuanceret billede af forskellige grupper af børn og unge og deres behov for tilbud i fritiden med henblik på at give bud på, hvilke aktiviteter børn og unge ønsker, samt komme med forslag til evt. nye typer af aktiviteter.

Undersøgelsen omhandler børn og unge i kommunen i alderen 10 til 18 år. Undersøgelsen gennemførtes som en spørgeskemaundersøgelse, målrettet henholdsvis skoleeleverne i 4. til 10. klasse og de unge i alderen 16-18 år, som sendtes til de unges hjemadresse. Desuden gennemførtes en mindre interviewundersøgelse blandt forskellige grupper af børn og unge med henblik på at uddybe informationerne fra spørgeskemaerne.

Hvad angår spørgeskemaet, skulle skoleeleverne besvare spørgeskemaet via nettet på en computer på skolen, mens de unge, som ikke nødven-

digvis havde adgang til en computer hjemme, modtog spørgeskemaet både elektronisk og i papirformat, så de selv kunne vælge, hvordan de ville svare.

Blandt skoleeleverne blev fire kommuneskoler og to privatskoler udvalgt til at deltage i spørgeskemaundersøgelsen. Skoler, som kommunen vurderede som rimelig repræsentative for alle skoler i kommunen.

Svarprocenten blandt skoleeleverne og unge blev 40. Nogle skoler havde en meget lav svarprocent blandt eleverne, da de efter eget udsagn ikke havde et tilstrækkeligt antal netopkoblede computere, så alle elever kunne få adgang til at udfylde det elektroniske spørgeskema. Svarfordelingen blandt skolerne er derfor meget forskellig. På to skoler, en privatskole og en kommuneskole, var svarprocenten meget høj, nemlig på henholdsvis 81 og 83. Den laveste svarprocent var på en af kommuneskolerne med en svarprocent på 9.

På denne måde fylder de to skoler med høj svarprocent meget i datamaterialet. Det må derfor pointeres, at der ikke nødvendigvis er tale om en repræsentativ undersøgelse. Da svarprocenten er så lav både blandt de unge og blandt skoleeleverne, må man sige, at undersøgelsen primært kan sige noget om forskellige grupper af børn og unge, men ikke noget om hvor store de enkelte grupper af børn og unge er.

I alt deltog 1142 børn og unge i spørgeskemaundersøgelsen med 694 skoleelever og 448 unge.

Interviewundersøgelsen omfatter interview med samlet 27 børn og unge i alderen 12 til 18 år, 13 piger og 14 drenge, og omfatter både børn og unge med dansk og med udenlandsk baggrund (dvs. familier, hvor den ene eller begge forældre er født i et andet land end Danmark i eller uden for Europa). I interviewundersøgelsen indgår både børn og unge fra den helt almindelige skole, fra Bülowshallen samt fra Frederiksberg Centret og en computercafe, ud fra ønsket om at komme i kontakt med mere udsatte grupper af børn og unge.

1.2 **Hvordan anvender børn og unge deres fritid?**

Undersøgelsen viser, at langt de fleste børn og unge i undersøgelsen trives godt i fritiden, i skolen og hjemme. De er aktive i deres fritid og synes ik-

ke, at de har svært ved at få tiden til at gå. Især drengene er aktive i fritiden, og især de yngste aldersgrupper er aktive i deres fritid. Drengene dyrker især bold – og kampsport samt styrketræning, mens pigerne går til dans, ridning og fitness.

I alt 755 børn og unge fra 4. klasse og op til 19 år (66%) har faste fritidsaktiviteter. Blandt skoleeleverne har tre fjerdedele af eleverne (71%) faste ugentlige fritidsaktiviteter. Især 4.-klasse-eleverne er aktive, idet langt de fleste (80%) har faste ugentlige aktiviteter. De 17-19-årige er generelt mindre aktive, idet kun omkring halvdelen har faste ugentlige fritidsaktiviteter. Især de ældste piger bliver mindre aktive, jo ældre de bliver (46% af de 18-19-årige piger). Blandt de unge er især gymnasieskoleeleverne aktive (63%), mens der ikke er så mange af erhvervsskoleeleverne, der er aktive (42%).

De fritidsaktive børn og unge med faste ugentlige fritidsaktiviteter er generelt mere aktive i deres fritid end børn og unge, der ikke har faste ugentlige fritidsaktiviteter.

Når børnene og de unge er sammen med deres kammerater, går tiden blandt de fritidsaktive (med organiserede fritidsaktiviteter) især med at dyrke sport sammen, men derudover hygger de sig med blot at snakke sammen og lytte til musik.

Når børnene og de unge er alene, lyttes der til musik, ses fjernsyn og video, læses lektier samt bøger og blade. Det er især de yngste og de mest fritidsaktive, der læser bøger.

Børn og unge med faste ugentlige fritidsaktiviteter adskiller sig fra de øvrige ved, at de oplever, at »tiden flyver af sted«, og at de har mange kammerater. Blandt børn og unge uden faste fritidsaktiviteter er der forholdsvis flere, der føler sig alene, og som har svært ved at få tiden til at gå. De har også sjældnere forskellige aktiviteter sammen med deres familie (selv om det er de færreste børn og unge, der i det hele taget har aktiviteter sammen med deres familie.). Der er også lidt færre, der er sammen med kammerater flere gange om ugen.

Dog hygger børn og unge uden faste fritidsaktiviteter sig lige så ofte som de fritidsaktive børn og unge med familien og kammerater derhjemme.

Med hensyn til påvirkning fra forældrenes side er der ingen sammenhæng mellem, hvorvidt forældrene har mange fritidsinteresser eller ej, og hvorvidt deres børn er aktive i fritiden med faste ugentlige fritidsaktiviteter eller ej.

1.3 **Børn og unge i SFO2 og ungdomsklub**

Det er især de yngste, der går i SFO2, og det er især pigerne, der går i SFO2. Der er signifikant færre blandt børn og unge af udenlandsk herkomst, der går i SFO2.

I 4. klasse går 84% i SFO2, men allerede i 5. klasse er andelen nede på 63%, mens tallet for 6.-klasse-eleverne er 51% og blandt de ældste 31%.

Flertallet går i SFO2, fordi de gerne vil være sammen med andre børn og unge, og fordi der er mange aktiviteter. I noget mindre grad for at få tiden til at gå, og fordi de voksne er gode at snakke med. Kun forholdsvis få går der, fordi der er mulighed for at få hjælp til lektier, og mange fester. Det er endnu færre, der går der, fordi deres forældre siger, at de skal. Kun på et punkt er der forskelle med hensyn til drenges og pigers baggrund for at gå i SFO2. Blandt drengene er der signifikant flere, der går der, fordi deres forældre siger, at de skal.

Omkring en tredjedel af børnene og de unge er knap så tilfredse. De synes, at der er for få udendørsaktiviteter, der er for få aktiviteter, aktiviteterne er for barnlige, og at de ofte keder sig, når de er der.

Generelt har børnene og de unge en meget positiv opfattelse af de voksne i SFO2'en. Flertallet dvs. omkring tre fjerdedele af børnene og de unge synes, at de voksne er gode at snakke med, er gode til at sætte aktiviteter i gang og hjælper, når der er konflikter.

Der er kun få blandt de unge, der går i ungdomsklub. Det gælder 13% i 8. klasse og 15% både blandt 9.- og 10.-klasse-eleverne. Hvad angår de unge i alderen 16-19, år er det endnu færre, nemlig kun 7%. Mange af de unge skriver i deres kommentarer, at de er for gamle til det, eller at det er bestemte grupper af unge, der går der, derfor har de ikke lyst til at gå der.

Den altovervejende grund til at gå i klub for de unge er, at det er for at være sammen med vennerne, og dernæst for at få tiden til at gå.

Omkring halvdelen af de unge går i ungdomsklub, fordi de voksne er

gode at snakke med, og en fjerdedel, fordi de kan få hjælp til lektierne. Festerne trækker noget, men ikke så meget.

Samtidig synes næsten halvdelen, der går i ungdomsklub, at de keder sig, og at der er for få aktiviteter.

1.4 **Er der særlig udsatte grupper af børn og unge uden faste fritidsaktiviteter?**

Der er en mindre gruppe børn og unge (13% lig 145 børn og unge), som ikke synes, at trives særlig godt. Der er flere i denne gruppe end blandt de øvrige børn og unge, der er karakteriseret ved, at de i fritiden ikke har faste ugentlige fritidsaktiviteter, føler sig alene, har svært ved at få tiden til at gå og har svært ved at få kammerater. I skolen oplever de oftere, at de har konflikter med lærerne, og synes, at de får ofte får skældud. Hjemme synes de, at de ofte får skæld ud af deres forældre.

Det er svært at definere, hvem blandt børnene og de unge der udgør denne gruppe. Det drejer sig ikke om bestemte aldersgrupper, ikke primært om piger eller drenge, eller om børn og unge med en bestemt familiebaggrund. Tilsyneladende har de blot sværere ved at trives socialt i fritiden og i det faglige miljø i skolen, ligesom de ikke i så høj grad som de andre børn og unge trives derhjemme.

Derudover er der en anden og mindre gruppe af børn og unge, der heller ikke er særlig aktive i fritiden. Det er børn og unge af arbejdsløse forældre (familier, hvor den ene eller begge forældre er arbejdsløse), og især pigerne i de arbejdsløse familier af udenlandsk herkomst (hvor den ene eller begge forældre er født i et andet land end Danmark). Denne gruppe udgør 6% af børnene og de unge. Antalsmæssigt er der tale om 30 piger af arbejdsløse forældre af udenlandsk herkomst.

Hvor store de to »risikogrupper« af børn og unge rent faktisk er, antalsmæssigt set, blandt børn og unge i kommunen, kan der ikke siges noget om, da datamaterialet som nævnt ikke er repræsentativt for alle børn og unge i kommunen.

1.5 **Savner børn og unge aktiviteter i deres fritid?**

I kommentarerne til spørgeskemaet er der en ung, som kort og godt skriver: »Der er rigtig mange gode tilbud til unge på Frederiksberg«. En anden supplerer med at skrive »men det kan vel altid gøres noget bedre«. Det er i denne ånd, det følgende skal læses.

Spørgeskemaundersøgelsens resultater viser, at det store flertal af børn og unge (otte ud af ti) ikke oplever, at de mangler fritidstilbud på Frederiksberg. De savner hverken fritidstilbud om eftermiddagen, om aftenen eller i weekenderne.

Der er dog nogle grupper af børn og unge, hvor flere synes, at de mangler aktiviteter i weekenderne. Dette gælder særlig de børn og unge, der keder sig, drengene i 8. til 10. klasse, børn og unge af arbejdsløse forældre og børn og unge med udenlandsk baggrund.

Børn og unge efterlyser i høj grad fritidstilbud, der kan leve op til nogle af de funktioner, som hjemmet også har. Der skal være voksne, som de kan snakke med, hvis de har brug for det, men de vil også have mulighed for at trække sig tilbage til »eget værelse« og være alene sammen med kammeraterne. De skal kunne købe mad (som de hjemme ville have taget i køleskabet), og de vil gerne have adgang til at kunne gøre det samme som derhjemme, såsom at se tv, arbejde ved eller spille på computer eller bare hygge og snakke i fred og ro med vennerne eller veninderne. Børn og unge vil således gerne have både, at de voksne er der, og at de ikke er der, og de vil gerne både have mulighed for at hygge i fred og ro og mulighed for at deltage i en mange forskellige aktiviteter.

De fritidstilbud, der efterlyses af flest børn og unge, er således steder, hvor der både er og ikke er voksne, samt steder, hvor de kan spille bold. Desuden er der flere, der generelt efterlyser flere klubber og haller, klubber særlig for de ældre unge, klubber med udendørsaktiviteter og aktiviteter alene for piger.

Der er en klar tendens til, at jo yngre børnene er, jo oftere efterlyser de hele rækken af fritidstilbud. Drengene efterlyser især sportsklubber og steder, hvor de kan spille bold, og pigerne efterlyser aktiviteter kun for dem.

1.6 **Hvad synes børn og unge er vigtigt i et fritidstilbud?**

Det store flertal af børn og unge finder, at det er meget vigtigt, at der i et fritidstilbud er jævnaldrende børn og unge, mulighed for at dyrke sport, åbent om eftermiddagen, og at der er mulighed for at hygge sig uden voksne.

Med hensyn til åbningstiden synes de fleste børn og unge (otte ud af ti), at det er vigtigt, at et fritidstilbud har åbent om eftermiddagen. Mange mener også, at det er vigtigt, at et fritidstilbud har åbent om aftenen (syv ud af ti), mens knap så mange (fem ud af ti) mener, at det er meget vigtigt, at de har åbent i weekenderne.

Især de børn og unge, der oplever, at forældrene eller lærerne skælder meget ud, synes, at det er meget vigtigt, at fritidstilbudet har åbent om aftenen eller i weekenden.

Muligheden for at dyrke sportsaktiviteter er en af topscorerne, hvad angår fritidsaktiviteter, som børn og unge synes er meget vigtige. Mere end otte ud af ti børn og unge synes således, at det er meget vigtigt, at de i et fritidstilbud har muligheden for at dyrke sport.

Særlig drenge (men også det store flertal af pigerne) finder det meget vigtigt at have muligheden for at dyrke sport. Lidt færre (mellem fem og seks ud af ti) finder, at det er meget vigtigt at have muligheden for at dyrke fitness i et fritidstilbud, og lidt færre endnu (fire ud af ti) vil gerne have mulighed for at stå på skateboardramper.

Personlig rådgivning er en anden af topscorerne. Her ved otte ud af ti synes, at det er meget vigtigt med personlig rådgivning i et fritidstilbud. Især pigerne, særlig de 16-19-årige, dem, der ofte føler sig alene, og dem, der synes, at lærerne er gode at snakke med, mener, at det er meget vigtigt.

Computer, internet og andre medier og spil er meget populære blandt børn og unge. Der er således mindst seks ud af ti børn og unge i undersøgelsen, der mener, at det er meget vigtigt i et fritidstilbud, at der er mulighed for at benytte computer, internet og at se på tv og video.

Det gælder især børn og unge, der oplever, at de ofte får skældud af deres lærere, og de børn og unge, der synes, at der mangler fritidstilbud om eftermiddagen, i weekenderne og om aftenen. Det gælder endvidere dren-

gene, 8.-10.-klasse-eleverne, børn og unge af udenlandsk herkomst samt børn og unge med arbejdsløse forældre.

Ikke kun de interaktive medier er populære, også værkstedsaktiviteter er et af de eftertragtede tilbud. Seks ud af ti børn og unge i undersøgelsen finder, at det er meget vigtigt, at der er værkstedsaktiviteter i et fritidstilbud. Særlig pigerne og særlig 4.-7.-klasse-eleverne synes, at det er meget vigtigt med værkstedsaktiviteter.

Lektiehjælp er eftertragtet, og i modsætning til mange af de andre tilbud er det især de lidt ældre unge, der efterspørger dette. Seks ud af ti børn og unge oplever, at det er meget vigtigt med muligheden for lektiehjælp. Det gælder især dem, der synes, at deres lærere er gode at snakke med, og som ikke oplever, at deres lærere skælder meget ud. Desuden gælder det især pigerne og især de ældste unge.

Skoleleverne er overvejende interesseret i at kunne bruge skolens lokaler uden for skoletiden. Det er således seks ud af ti, der synes, at det er meget vigtigt, at børn og unge kan bruge skolens lokaler i et fritidstilbud. Særlig pigerne og dem, der synes, at deres lærere er gode at snakke med og ikke oplever, at de ofte får skæld ud af lærerne – med andre ord har en god oplevelse af deres skolegang, synes, at det er vigtigt. Omvendt er der også den gruppe skoleelever, der ikke i så høj grad trives på skolen og sammen med lærerne, og som synes, at det er meget vigtigt, at skole og fritidsaktiviteter er fysisk adskilte.

Diskoteker og fester samt fællesudflugter er for mange børn og unge meget vigtigt. Udflugter som en del af et fritidstilbud, synes syv ud af ti børn og unge, er meget vigtigt, og det er særlig pigerne og de yngste elever, der finder det meget vigtigt. Selv om de unge snakker meget om fester, er der dog knap så mange – men alligevel over halvdelen – der synes, at det er meget vigtigt i et fritidstilbud (seks ud af ti), at der er fester.

1.7 **Hvilke fritidsaktiviteter efterlyses blandt de særlige grupper af børn og unge?**

I interviewene med de unge indgik fire hovedgrupper i alderen 12 til 18 år. Drengene og pigerne af udenlandsk herkomst samt drenge og piger med dansk

baggrund. Indtrykkene fra interviewene er, at børnene og de unge også synes, at der er masser af fritidstilbud, som de kan melde sig til – hvis de vil. De oplever, at det primært er dem selv, der bestemmer og styrer, hvad de vil foretage sig i deres fritid, men alt efter alder og hvilken gruppe, de tilhører, har kammeratskabsgruppen og forældrene varierende indflydelse på, hvad der vælges, og hvor længe den enkelte fortsætter med en given fritidsaktivitet.

De interviewede børn og unge oplever ofte, at det er deres »egen skyld«, hvis de keder sig i deres fritid eller ikke går til organiserede aktiviteter. Hovedparten af de interviewede børn og unge giver dog udtryk for, at de er meget glade for den måde, de bruger deres fritid og det er, uanset om de har mange, få eller ingen organiserede fritidsaktiviteter.

Blandt de yngste i interviewene handler valg af fritidsinteresser og aktiviteter meget om, hvad de (og deres forældre) har lyst til/er gode til, hvad kammeraterne laver, og hvad der er »sejt«. For den ældste er det også vigtigt, hvad kammeraterne laver, og hvad der er »sejt«, men flere af de interviewede lægger mere vægt på, at fritidsaktiviteter og interesser i høj grad styres (og begrænses) af, hvor mange penge fritidstilbuddene koster. Eksempelvis er attraktive aktiviteter som styrketræning og computercafebesøg temmelig dyre aktiviteter for de unge.

Flere børn og unge af udenlandsk herkomst giver udtryk for, at der mangler nogle steder i deres lokalområde, hvor de kan være sammen. Særlig pigerne oplever et stort behov for væresteder eller klubber kun for piger. Her er den fysiske afstand til fritidsaktiviteterne også af stor betydning, idet flere piger af udenlandsk herkomst ikke kan lide eller ikke må færdes ude om aftenen, eller i det hele taget ikke må bevæge sig alt for langt væk hjemmefra. Eksempel på en fritidsaktivitet, som flere i denne gruppe har oplevet som en succes, er svømning i Frederiksberg svømmehal lørdag formiddag, som er forbeholdt kvinder/piger. Et andet eksempel er skolernes forlængede åbningstid med mulighed for lektiehjælp og adgang til computer og socialt samvær. Dette finder pigerne med dansk baggrund også er et rigtig godt fritidstilbud.

Blandt alle drengene uanset gruppetilhørsforhold er der et udtalt ønske om, at der centralt på Frederiksberg blev etableret ramper til skateboard og rulleskøjter. Nogle tiltrækkes primært af muligheden for at stå på eller lære

at stå på rulleskøjter og skateboard, mens andre primært tiltrækkes af at have et sted, hvor det er »sejt at hænge ud« med vennerne. Særlig dem, der gerne vil stå på eller lære at stå på rulleskøjter og skateboard er interesseret i, at der også er voksne/ældre unge, der holder opsyn og kan undervise dem, der har lyst til at bruge skateboardramperne.

Fælles for drengegrupperne er også deres optagelse af computer og computerspil. Som fritidsaktivitet fylder dette meget, og ønsket om øget adgang til at kunne spille spil og være på internettet er udtalt. Blandt drengene gælder det endvidere, at fysisk udfoldelse i form af styrketræning er meget populært og savnes som kommunalt fritidstilbud.

1.8 **Konklusion**

Langt de fleste børn og unge giver i undersøgelsen udtryk for, at de trives i deres fritid, hvor de er optagede af forskellige typer af ofte faste ugentlige fritidsaktiviteter. Oftest er det sportsaktiviteter, der trækker. Kun nogle mindre grupper af børn og unge synes ikke at trives særlig godt i fritiden. Det gælder dels en gruppe børn og unge, som generelt ikke synes at trives, hverken i fritiden, hjemme eller i skolen, dels en endnu mindre gruppe af piger af arbejdsløse forældre af udenlandsk herkomst.

Da de fleste børn og unge er meget aktive i deres fritid allerede, er der ikke mange, der synes, at de mangler fritidsaktiviteter. Der er nogle børn og unge, der synes, at de mangler aktiviteter i weekenderne. Det gælder særlig de børn og unge, der keder sig, 8.-10.-klasse-drengene, børn og unge af arbejdsløse forældre og børn og unge med udenlandsk baggrund.

Med hensyn til ønsker til fritidstilbud efterlyser børnene og de unge i høj grad fritidstilbud, der kan leve op til nogle af de funktioner, som et hjemmet også har. Der skal bl.a. være voksne, som de kan snakke med, hvis de har brug for det, men de vil også have mulighed for at trække sig tilbage til »eget værelse« i fred og ro og kunne være alene sammen med kammeraterne. Der skal være mulighed for at få (købe) mad, og der skal være mulighed for at benytte computer, internet og at se tv og video.

Med hensyn til aktiviteter i et fritidstilbud er muligheden for at dyrke sportsaktiviteter en af topscorerne, herunder også muligheden for at dyrke fitness og styrketræning. Et andet ønske, børnene og de unge har til ind-

holdet i et fritidstilbud, er muligheden for personlig rådgivning.

Hvad angår flere eller nye aktiviteter, ønskes flere steder, hvor børn og unge kan spille bold samt flere haller og klubber, især klubber for de ældre unge og klubber med udendørsaktiviteter. Desuden efterlyses aktiviteter alene for piger.

Der er også flere, der gerne så, at skolens lokaler kunne bruges efter skoledagens ophør.

Blandt de særligt udsatte grupper af børn og unge betyder det noget, hvor dyre aktiviteterne er, og de giver udtryk for, at fritidsaktiviteter og interesser i høj grad styres (og begrænses) af, hvor mange penge fritidstilbuddene koster. Eksempelvis er attraktive aktiviteter som styrketræning og computercafe-besøg temmelig dyre aktiviteter for de unge.

Flere børn og unge af udenlandsk herkomst giver udtryk for, at der mangler nogle steder i deres lokalområde, hvor de kan være sammen. Særlig pigerne oplever et stort behov for væresteder eller klubber kun for piger. Eksempler på fritidsaktiviteter, som flere har oplevet som en succes, er pige/kvindesvømning i Frederiksberg svømmehal lørdag formiddag, og skolernes forlængede åbningstid med mulighed for lektiehjælp og adgang til computer og socialt samvær.

Blandt alle drengene er der et udtalt ønske om, at der centralt på Frederiksberg blev etableret ramper til skateboard og rulleskøjter.

Ud fra børnenes og de unges udtrykte ønsker kan følgende ønskede hovedaktiviteter skitseres – uden at der dermed er taget stilling til de realistiske muligheder for at etablere sådanne tilbud i kommunen:

- Forlænget »åbningstid« på skolerne med mulighed for at bruge skolens lokaler og med cafetilbud som opholdssted samt lektiehjælp.
- Skateboardramper rundt omkring i kommunen.
- Flere lokale haller, hvor det er muligt frit at leje sig ind med boldspil m.m.
- Rene pigeaktiviteter, dvs. aktiviteter alene for piger.
- Klubber med sportsaktiviteter herunder mulighed for at dyrke fitness og styrketræning.

I børnene og de unges ønsker ligger også et ønske om flere knap så organiserede fritidstilbud, og gratis tilbud, da det især blandt de unge er afgørende, hvor meget aktiviteterne koster.

2 Formål, problemstillinger og datagrundlag

2.1 Undersøgelsens formål og problemstillinger

Der er gennemført en undersøgelse af de 10-18-åriges fritidsanvendelse.

Målet er at belyse børn og unges brug af fritidstilbuddene i kommunen samt børn og unges ønsker til supplerende fritidstilbud.

Hovedproblemstillinger i undersøgelsen er:

- *Hvordan anvender børn og unge deres fritid?*
- *Er der særlig udsatte grupper af børn og unge uden faste fritidsaktiviteter?*
- *Savner børn og unge aktiviteter i deres fritid?*
- *Hvad synes børn og unge er vigtigt i et fritidstilbud?*
- *Hvilke fritidsaktiviteter efterlyses af børn og unge?*

I undersøgelsen søges dannet et nuanceret billede af forskellige grupper af børn og unge og deres behov for tilbud i fritiden med henblik på at give bud på, hvilke typer af aktiviteter der især ønskes af børn og unge, herunder komme med forslag til evt. nye aktiviteter.

2.2 Undersøgelsesdesign

Undersøgelsen gennemførtes i tre faser.

Forberedelsesfasen: Planlægning af undersøgelsen. I denne fase gennemførtes en række nøglepersoninterview med medarbejdere i kommunen, der dagligt beskæftiger sig med børn og unge med henblik på udvikling af interviewguider og spørgeskemaer. Disse afprøvedes efterfølgende.

Undersøgellesfasen: Gennemførelse af dataindsamlingen. Dette skete dels ved gennemførelse af spørgeskemaundersøgelser blandt udvalgte grupper af børn og unge, dels ved gennemførelse af fokusgruppeinterview samt individuelle interview med udvalgte grupper af unge.

Analyse- og fortolkningsfasen: AKF foretog en første bearbejdning og fortolkning af de indsamlede data, som afprøvedes i en drøftelse med følgegruppen nedsat af kommunen.

2.3 **Undersøgelsesmetoder**

Der er anvendt såvel spørgeskema- og interviewmetoder med henblik på indsamling af data.

2.3.1 **Nøglepersoninterview med ansatte i kommunen**

Indledningsvist interviewedes ansatte i kommunen med kontakt til de særlig udsatte grupper af børn og unge i kommunen, dvs. klubmedarbejdere, foreningsmedarbejdere, »gadepiloterne«, boligrådgivere, de pædagogiske konsulenter, SSP-konsulenter samt nærpolitiet.

Målet med interviewene var at indsamle de ansattes viden og erfaringer med forskellige grupper af børn og unge. De interviewede blev spurgt om børnene og de unges anvendelse af fritiden, deres behov for aktiviteter, samt evt. særlige problemer blandt børn og unge i kommunen. Desuden blev de interviewede bedt om at bidrage med deres erfaringer om, hvor de mere »uorganiserede« unge kunne træffes med henblik på interview med disse unge.

2.3.2 **Spørgeskemaundersøgelser blandt børn og unge**

Der udarbejdedes to versioner af spørgeskemaet dels et målrettet skoleeleverne i 4. til 10. klasse (de 10-15/16-årige), der udfyldtes i skoletiden, og et målrettet de 16-18-årige, som sendtes til deres bopæl.

Inden endelig færdiggørelse af spørgeskemaerne afprøvedes de med en gruppe skolelever fra forskellige klassetrin samt unge på 16 år til 18 år af hensyn til validiteten.

Besvarelsen af spørgeskemaet blandt skoleeleverne skulle besvares elektronisk via skolernes netopkoblede computere. De unge, der havde for-

ladt grundskolen (folke- eller privatskolerne), fik to muligheder. De kunne besvare spørgeskemaet enten elektronisk eller i en papirudgave.

Denne besvarelsesform betød, at dataindhentning og indlæsning af data på statistikprogram kunne gennemføres forholdsvis hurtigt. Samtidig forventedes det, at det blandt de unge ville give større lyst til at besvare spørgeskemaet. Tidligere undersøgelser i AKF blandt unge har vist, at en forholdsvis stor andel unge har adgang til internettet hjemme.

Spørgeskemaundersøgelse blandt grundskoleeleverne

Der udvalgte fire folkeskoler i kommunen i samarbejde med Frederiksberg Kommune. De fire skoler valgtes ud fra forskellig geografisk beliggenhed i kommunen, og alle elever i 4. til 9. klasse samt på 10.-klassecentret blev bedt om at deltage i undersøgelsen. Følgende skoler blev bedt om at deltage i undersøgelsen: Tre Falke Skolen (med 10.-klasse-center), Skolen ved Bülowvej, Skolen ved Nyelandsvej og Lindevangsskolen.

Desuden udvalgte to privatskoler i kommunen, hvor man erfaringsmæssigt vidste, at der gik mange elever fra Frederiksberg Kommune. Eleverne på følgende to skoler blev bedt om at deltage i undersøgelsen: Kaptejn Johnsens skole og Johannesskolen.

Spørgeskemaundersøgelse blandt de 16-18-årige

Alle de 16-18-årige i kommunen fik tilsendt spørgeskema i papirformat samt et personligt kodenummer, såfremt de ønskede at besvare spørgeskemaet elektronisk. De opfordredes til at besvare spørgeskemaet elektronisk, men fik også tilsendt en frankeret svarkuvert, såfremt de ønskede at besvare papirudgaven af spørgeskemaet.

Det var aftalt med UNI-C, at de leverede den elektroniske platform til besvarelse af spørgeskemaet.

Med henblik på at øge motivationen blandt de unge til at besvare spørgeskemaet blev tre gavekort på hver 500 kr. til en musikforretning udloddet.

Temaer i spørgeskemaundersøgelserne var

Baggrundsoplysninger

- Alder
- Køn
- Beskæftigelse (skole, uddannelse, fritidsarbejde, fuldtidsarbejde, ingenting)
- Forældres oprindelsesland
- Forældres beskæftigelsessituation
- Bolig

Fritiden

- Uddannelsesaktiviteter
- Deltagelse i organiserede fritidsaktiviteter, hvorfor – hvorfor ikke
- Hvad gøres sammen med andre børn/unge, hvad foretager man sig alene
- Hvad tiltrækker især ved de valgte fritidsaktiviteter
- Hvordan foretog barnet/den unge valget af fritidsaktivitet
- Hvilken betydning har prisen for valg af fritidsaktivitet (fravalg/tilvalg)
- Hvilken rolle spillede/spiller forældre, andre voksne og kammerater for valg af fritidsaktivitet
- Ønsker til fritidsaktiviteters form og indhold

Sociale netværk

- Venner/kammerater omfang og indhold i kontakten
- Hvor har de lært dem at kende/tilknytning til bestemte steder eller aktiviteter
- Voksenkontakt, hvor, hvornår, hvor meget og karakter
- Oplevelse af ensomhed og »kedsomhed«

Konkrete forslag til fritidsaktiviteter

- Udvælgelse ud fra en på forhånd defineret liste
- Åbent spørgsmål-svar

2.3.3 Interview blandt børn og unge

Der gennemførtes en række interview med børn og unge som led i en ud- dybning af informationerne fra spørgeskemaerne. I interviewene søgtes sikret, at der gennemførtes interview også med de grupper af unge, som formodedes at være underrepræsenteret i spørgeskemaundersøgelsen.

Det gælder følgende grupper af unge: Unge med udenlandsk bag- grund, dvs. unge, hvor den ene eller begge forældre er født i et andet land uden for Danmark gerne unge med en anden kulturel og religiøs baggrund fx unge fra Tyrkiet eller Pakistan. Unge, der ikke er i uddannelse eller ar- bejde. Unge, der gennem deres opvækst har haft hyppig kontakt med det sociale system grundet sociale problemer samt unge uden fast tilknytning til det organiserede fritidsliv i kommunen.

De unge blev kontaktet via kommunens konsulent for sproglige min- dretal, en beboerrådgiver, en ungdomsklub, en ungdomspension, samt på »offentlige steder«, hvor unge opholder sig, nemlig Bülowshallen, en computercafe og Frederiksberg Centret.

Temaer for interviewene var bl.a.:

- hvor meget fritid har de unge, og hvad bruger de den på, herunder friti- dens vægtning i forhold til evt. arbejde/uddannelse?
- hvilke aktiviteter søger de unge, hvorfor og hvordan bruges de?
- forældres og venners betydning for valg af aktiviteter i fritiden?
- hvilke ønsker har de til nye og anderledes tilbud i fritiden?

2.4 Gennemførelse af undersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen

AKF sørgede for, at de skoler, der skulle deltage i undersøgelsen, modtog det fornødne antal adgangskoder til netbesvarelse. Samtidig modtog skolen en orienteringsskrivelse, som også indeholdt en forholdsvis grundig lærer- vejledning for at sikre, at undersøgelsen gennemførtes så ens som muligt på tværs af klasser og skoler.

AKF modtog adresselabels på alle unge i alderen 16-18 år fra Kultur- direktoratet, og AKF satte efterfølgende løbenumre på spørgeskemaerne af hensyn til rykkerprocedurer og for at kunne vurdere svarprocenten blandt de unge.

AKF udsendte spørgeskemaet til de unge vedlagt en orienteringsskrivelse samt en frankeret svarkuvert (af hensyn til de unge, der valgte at besvare papirformatet af spørgeskemaet).

Undersøgelsen fulgte datatilsynets standardregler for behandling af personoplysninger. Det betød bl.a., at de enkelte børn og unges besvarelser behandlede fortroligt af AKF, og at de individuelle oplysninger ikke kunne videregives til kommunen eller andre.

Undersøgelsen på skolerne forløb over en måned sidst på efteråret 2002. Oprindeligt var målet, at undersøgelsen skulle forløbe over en bestemt uge i efteråret, men da tilgangen til computere på skolerne ikke var så stor som forventet, blev tidshorisonten forlænget kraftigt, og spørgeskemaundersøgelsen på skolerne forløb i perioden fra 18. november frem til den 17. december 2002.

Blandt de unge gik besvarelsen af spørgeskemaet lidt trægt, og overraskende nok foretrak langt de fleste at besvare skemaet i papirudgaven. De unge blev rykket en gang for at øge svarprocenten.

I alt modtog 1684 skoleelever spørgeskemaet, og 1242 unge i alderen 16-18 år. Blandt de unge kom 28 retur med adressat ubekendt. Desuden oplyste tre forældre, at deres barn henholdsvis var bortrejst og var svært handicappet (samlet 3 unge). Det betød, at der på denne basis reelt var svarmulighed fra i alt 1211 unge i alderen 16-18 år. Det viste sig, at enkelte var 19 år, formodentlig fordi de var fyldt 19 i perioden mellem kommunens kørsel af de unges adresser og til spørgeskemaerne udsendtes fra AKF. Derfor indgår nogle få 19-årige også i dataanalysen.

Svarprocenten både blandt skoleeleverne samlet set og blandt de unge blev forholdsvis lav. Blandt skoleeleverne var den samlede svarprocent på 41 (694 elever) og blandt de unge på 39% (439 unge) (jf. tabel 2.1). Den samlede svarprocent var dermed på 40.

Svarprocenten på skolerne var dog meget forskellig. Svarprocenten var højest på Kaptajn Johnsens skole (83% af eleverne) og på Skolen ved Nylandsvej (81% af eleverne) (jf. tabel 2.1).

Årsagen til den lave svarprocent på de øvrige skoler var ifølge oplysninger fra skolerne især mangel på adgang til computere.

Tabel Svarprocent på skolerne i fjerde til og med 10. klasse samt blandt de 2.1 16-18-årige (tal og procent)

Skole	Antal børn og unge	Antal børn og unge, der deltog i undersøgelsen	Svarprocent
Kaptajn Johnsens skole (privatskole)	250	208	83
Skolen ved Nyelandsvej	257	208	81
Tre Falke Skolen	222	129	59
Johannes Skolen (privatskole)	428	85	20
Lindevangsskolen	188	33	19
Skolen ved Bülowvej	339	31	9
Fravær gr. sygdom/ferie (blandt de 17 klasser, der foreligger oplysninger fra)	43		
Antal elever, der ikke ønskede at deltage (blandt de 17 klasser, der foreligger oplysninger fra)	12		
Alle skoleelever	1684	694	41
Alle unge	1211	448	39
Total	2895	1142	40

Interviewundersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen understøttedes af de kvalitative interview med særlige grupper af børn og unge i kommunen, idet det har været vigtigt at analysere og beskrive den særlige situation blandt forskellige grupper af børn og unge.

I alt 27 børn og unge i alderen 12 til 18 år indgik i interviewene. Følgende børn og unge blev interviewet:

- 9 piger med pakistansk og tyrkisk baggrund
- 4 piger med dansk baggrund
- 5 drenge med pakistansk og tyrkisk baggrund
- 9 drenge med dansk baggrund.

Børnene og de unge blev opsøgt på deres skole, på deres ungdomspension, i deres fritidsklub, i et boligområde med mange sociale problemer, i Frederiksberg Centret, på en computercafe og i Bülowshallen.

2.5 **Vurdering af datamaterialet og dets repræsentativitet**

Skoleeleverne

Dataanalysen siger dermed først og fremmest noget om de deltagende børn og unge, og hvad angår skoleeleverne især noget om eleverne på Kaptajn Johnsens skole og på Skolen ved Nyelandsvej. Det betyder, at undersøgelsen ikke nødvendigvis er repræsentativ for alle børn og unge i kommunen. Undersøgelsen fortæller om forskellige grupper af børn og unge, men ikke hvor store disse grupper af børn og unge er.

Desuden skal der være opmærksomhed på, at 22% (152) af skoleeleverne i undersøgelsen ikke bor på Frederiksberg. Der er skoleelever, der bor uden for Frederiksberg på stort set alle skoler, men hvor det kun er få på kommuneskolerne, gælder det næsten halvdelen af de deltagende elever på de to privatskoler (Johannes Skolen: 48% og Kaptajn Johnsens skole: 47%).

På trods af at de ikke bor på Frederiksberg, er de alligevel inkluderet i undersøgelsen, da fokus er på de børn og unge, der går i skole i Frederiksberg Kommune, og deres fritidsanvendelse.

I analysen af resultaterne viser det sig, at der er forskelle mellem skolerne på visse områder, som bl.a. afspejler forskellene mellem privatskoleeleverne og kommuneskoleeleverne. Privatskoleeleverne udgør to femtedele (42%) af de deltagende elever og vejer derfor forholdsvis tungt i den samlede elevgruppe (jf. tabel 2.1).

Det er karakteristisk for privatskoleeleverne, at langt færre er af udenlandsk herkomst (defineret ved at den ene eller begge forældre er født i et andet land end Danmark), ligesom der på den ene af privatskolerne (Kaptajn Johnsens skole) er langt færre elever af arbejdsløse forældre (hvor den ene eller begge forældre er arbejdsløse) set i forhold til eleverne i kommuneskolerne.

Hvorvidt der er forskel på gruppen af elever, som bor på Frederiksberg i forhold til den samlede elevgruppe, der deltager i undersøgelsen, er der ikke de store forskelle, hvad angår social baggrund. På en skole er der dog en væsentlig forskel, nemlig Johannesskolen, hvor en tredjedel af Frede-

riksbergbørnene har arbejdsløse forældre, hvilket kun gælder lidt under en fjerdedel af den samlede elevgruppe (jf. tabel 2.2).

På folkeskolerne er mellem 40-45% af eleverne af udenlandsk herkomst, hvilket kun gælder mellem 20-25% af eleverne fra privatskolerne (jf. tabel 2.2). Hvad angår elever af arbejdsløse forældre (begge eller den ene), udgør disse kun 17% af eleverne på Kaptajn Johnsens skole, mens de på de øvrige skoler udgør mellem 37 og 39% af eleverne (undtagen Skolen ved Bülowvej, men der er antallet af respondenter meget lille).

Elever af arbejdsløse forældre og især af arbejdsløse forældre af udenlandsk herkomst er mindre aktive i deres fritid (jf. kapitel 3) end eleverne generelt. I undersøgelsen vil denne gruppe i forhold til de øvrige respondenter formodentlig være mindre, end den er i virkeligheden set i forhold til Frederiksberg Kommunes samlede elevtal, da privatskoleeleverne vejer forholdsvis tungt i datamaterialet, fordi de som nævnt udgør næsten halvdelen af børnene og de unge i datamaterialet.

Det må derfor understreges endnu en gang, at datamaterialet ikke er repræsentativt for den samlede elevgruppe i kommunen. Derfor ligger hovedvægten i bearbejdningen af datamaterialet på en belysning af forskellige børn og unges fritidssituation og behov for fritidsaktiviteter.

Tabel 2.2 Oversigt over andelen af elever af udenlandsk herkomst og elever af arbejdsløse forældre – fordelt på Frederiksbergelever og på alle (dvs. inkl. elever, der ikke bor i Frederiksberg Kommune) (i procent)

Skole	Andel elever af udenlandsk herkomst		Andel elever af arbejdsløse forældre	
	Frederiksberg elever	Alle	Frederiksberg elever	Alle
Tre Falke Skolen	43	43	36	36
Skolen ved Bülowvej	45	45	19	19
Johannes Skolen (privatskole)	25	26	35	23
Lindevangsskolen	45	43	37	39
Skolen v/Nyelandsvej	41	42	34	33
Kaptajn Johnsens Skole (privatskole)	22	24	17	17

Hvad angår repræsentativiteten i forhold til svardelingen blandt klasser, er der flest børn på de mindste klassetrin, der har svaret, mens der er forholdsvis færre på de ældste klassetrin (jf. tabel 2.3). Der er altså en overvægt af elever i 4.-7. klasse blandt respondenterne. Dog skal der være opmærksomhed på, at der nok generelt er færre elever specielt på 9. og 10. klassetrin. Nogle elever på disse klassetrin er på efterskole, og nogle af 10.-klasse-eleverne er gået i gymnasiet.

Tabel 2.3 Antal elever på de forskellige klassetrin i undersøgelsen.

Klasse	Andel blandt alle elever, der deltager, procent	Antal elever
4	16	111
5	14	95
6	16	114
7	19	131
8	14	98
9	13	91
10	8	54
Alle elever	100	694

De unge

Der er 448 unge i alderen 16-18 år, der deltager i spørgeskemaundersøgelsen. Der er en nogenlunde ligelig vægtning mellem de 16-årige, de 17-årige og de 18-årige (der er kun otte unge på 19 år) (jf. tabel 2.4), der deltager i undersøgelsen.

Tabel 2.4 Unge, der deltager i undersøgelsen fordelt på alder

Alder	Andel blandt alle, der deltager, procent	Antal
16	25	110
17	36	162
18	38	168
19	2	8
Alle	100	448

Derimod synes der at være en ujævn/skæv fordeling i forhold til, hvad de unge er beskæftiget med.

Således udgør gymnasieeleverne 64% af de unge, hvilket kunne tyde på, at der er overvægt af unge fra gymnasiet, der har svaret, idet kun 19% går på handels- eller teknisk skole, 7% er i arbejde uden at være i uddannelse, 1% laver ikke noget, og 9% oplyser, at de laver »andet« (jf. tabel 2.5).

Da der er forskel på social baggrund, og hvilken beskæftigelse de unge har, giver den lille svarprocent også en skæv vægtning i denne gruppe. Blandt gymnasieeleverne er der 26% elever af udenlandsk herkomst, mens der blandt erhvervsskoleeleverne er 39% af udenlandsk herkomst (jf. tabel 2.4).

Det samme billede ses med hensyn til andelen med arbejdsløse forældre. Blandt gymnasieskoleeleverne har 20% arbejdsløse forældre, mens det samme gælder for 40% af erhvervsskoleeleverne, og for 28% af de unge, som ikke er i uddannelse, men arbejder (jf. tabel 2.5).

Endelig bor langt den største del af de unge hjemme, idet kun 8% af de unge ikke bor hjemme. Halvdelen heraf (19 unge) bor alene på eget værelse. Derudover bor et par (3 unge) sammen med deres kæreste, og et par unge (3) bor på ungdomspension. De resterende 11 unge har anden type bolig.

Der må således tages de samme forbehold som blandt skoleeleverne, der har svaret.

Tabel 2.5 De deltagende unges beskæftigelse og forældrebaggrund med hensyn til arbejdsløshed og udenlandsk herkomst. Procent

De unges beskæftigelse	Andel i følgende former for beskæftigelse	Andel af udenlandsk herkomst	Andel med arbejdsløse forældre
Gymnasiet	64	26	20
Erhvervsskole (handels- eller teknisk skole)	19	39	40
Arbejder og ikke i uddannelse	7	18	28
Andel, der oplyser, at de laver »andet« (heraf 1%, der ikke laver noget)	10	38	41
Total (antal unge, der har besvaret spørgsmålet)	100 (448 unge)	100 (440 unge)	100 (435)

2.6 Faglig følgegruppe

Der nedsattes indledningsvist en faglig følgegruppe bestående af ansatte i Kulturdirektoratet samt institutionsrepræsentanter. Her er undersøgelsen løbende blevet drøftet.

Indledningsvist drøftedes og kommenteredes udkast til spørgeskemaer og interviewguider. Desuden blev udvælgelsen af skoler til undersøgelsen drøftet.

Efter indsamling og bearbejdning af data drøftedes de foreløbige resultater, ligesom panelet fik lejlighed til at kommentere udkastet til rapporten inden endelig færdiggørelse.

3 Børn og unges fritidsaktiviteter

3.1 De vigtigste resultater

Langt de fleste børn og unge i undersøgelsen trives godt i fritiden, i skolen og hjemme. De er aktive i deres fritid og synes ikke, at de har svært ved at få tiden til at gå. Især drengene er aktive i fritiden og især de yngste aldersgrupper. Drengene dyrker især bold- og kampsport samt styrketræning, mens pigerne går til dans, ridning og fitness.

De fritidsaktive børn, som deltager i ugentlige faste (og oftest organiserede) fritidsaktiviteter, er generelt mere aktive i deres fritid end børn og unge, der ikke har faste ugentlige fritidsaktiviteter.

Blandt de unge er det især gymnasieskoleeleverne, der har fritidsaktiviteter, mens erhvervsskoleeleverne er knap så aktive.

Der er en mindre gruppe af børn og unge, der er knap så aktive i fritiden. Det er børn og unge af arbejdsløse forældre, og det gælder især pigerne i familier af udenlandsk herkomst, hvor den ene eller begge forældre er arbejdsløse.

Børn og unge med faste ugentlige fritidsaktiviteter adskiller sig fra de øvrige ved, at de har en oplevelse af, at »tiden flyver af sted«, og at de har mange kammerater. Blandt børn og unge uden faste fritidsaktiviteter er der forholdsvis flere, der føler sig alene, og som har svært ved at få tiden til at gå. De har også sjældnere forskellige aktiviteter sammen med deres familie (selv om det er de færreste børn og unge, der i det hele taget har aktiviteter sammen med deres familie). Der er også lidt færre, der er sammen med kammerater flere gange om ugen.

Med hensyn til påvirkning fra forældrenes side har det ingen betyd-

ning, hvorvidt forældrene har mange fritidsinteresser eller ej, og hvorvidt deres børn er aktive.

Der er en mindre gruppe børn og unge (13% lig 145 børn og unge), som ikke synes, at trives særlig godt. De føler sig alene og har svært ved at få kammerater. De har oftere konflikter med lærerne, synes de får mere skæld ud hjemme og i skolen, de føler sig ofte alene i deres fritid og har sværere ved at få tiden til at gå end de andre børn og unge.

Det er svært at definere, hvem blandt børnene og de unge der udgør denne gruppe. Der er ingen aldersforskelle, ingen kønsforskelle og ingen forskel i familiebaggrund i forhold til andre børn og unge. Der er kun en mindre forskel med hensyn til om der er aktive i form af faste ugentlige fritidsaktiviteter eller ej (59% i forhold til 66%). Tilsyneladende har de blot sværere ved at trives socialt i fritiden og i det faglige miljø i skolen, ligesom de har det sværere derhjemme.

3.2 **Hvem går til noget fast i ugen?**

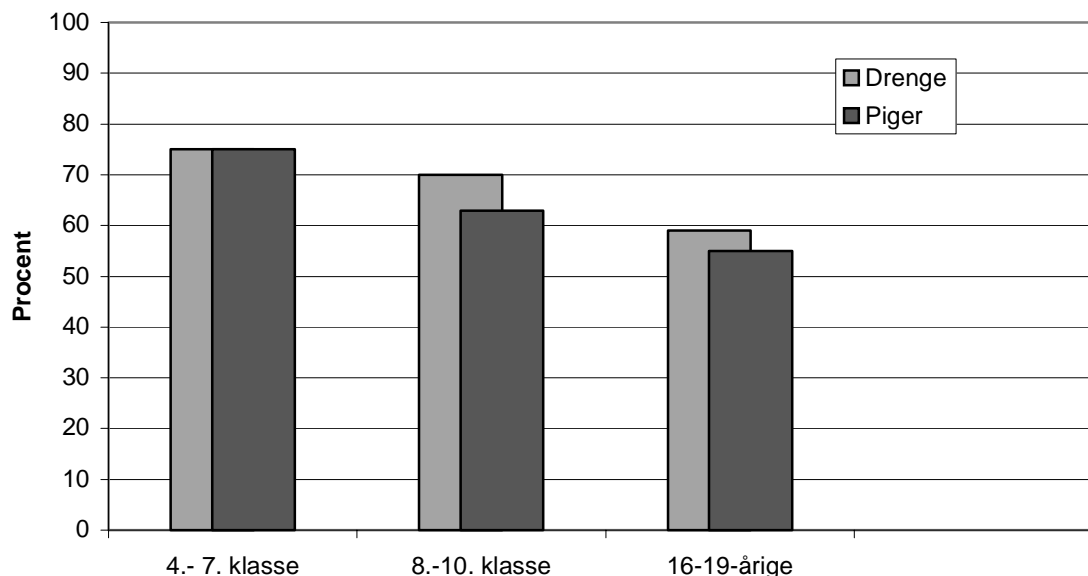
To tredjedele af børnene og de unge i undersøgelsen har fritidsaktiviteter, som de »går til« på faste tidspunkter i løbet af ugen (jf. tabel 3.1).

I alt 755 børn og unge fra 4. klasse og op til 19 år (66%) har faste fritidsaktiviteter. Blandt skoleeleverne har tre fjerdedele af eleverne (71%) faste ugentlige fritidsaktiviteter. Især 4.-klasse-eleverne er aktive, idet 80% har faste ugentlige aktiviteter. De 17-19-årige er generelt mindre aktive, idet kun omkring halvdelen har faste ugentlige fritidsaktiviteter.

Blandt skoleeleverne er især privatskoleeleverne aktive, idet der er signifikant¹ flere aktive elever her med 86% aktive på den ene privatskole og 77% på den anden privatskole. Dette kan som nævnt i kapitel 2 især skyldes, at elevernes forældrebaggrund er lidt forskellig fra kommuneskoleelevernes.

Der er nogenlunde lige mange piger og drenge, men signifikant flere yngre end ældre elever, der har faste ugentlige fritidsaktiviteter (jf. figur 3.1 og tabel 3.1).

Figur 3.1 Andel børn og unge med faste ugentlige aktiviteter

Især blandt pigerne sker der med alderen et stort fald i andelen, der går til noget fast hver uge. Kun 63% af pigerne i 8.-10. klasse går til noget fast. Især de 18-19-årige piger, hvor kun 46% har faste ugentlige aktiviteter, er blevet mere passive med alderen.

Drengene fortsætter derimod med at være aktive, selv om de bliver ældre. Blandt de 18-19-årige drenge er 64% således fortsat aktive i faste ugentlige fritidsaktiviteter.

De unge skriver i deres kommentarer til skemaet, at de ikke har tid til fritidsaktiviteter, fordi de har mange lektier, som tager den meste af deres tid. Den tid, de har tilovers vil de gerne bruge på at hygge sig med deres kammerater.

Drengene er lidt mere aktive end pigerne (jf. figur 3.1), men der er ikke signifikante forskelle mellem drenge og piger generelt. Derimod er der stærke signifikante forskelle mellem drenge og piger af arbejdsløse forældre, som er af udenlandsk herkomst (jf. tabel 3.1), hvor især pigerne ikke har faste ugentlige fritidsaktiviteter.

Med hensyn til børnene og de unges forældrebaggrund er der således signifikant flere børn og unge af henholdsvis forældre i arbejde og forældre med dansk baggrund, som har faste ugentlige fritidsaktiviteter (henholdsvis 68% og 69%). Blandt børn og unge, hvis forældre er arbejdsløse, er 59% af børnene og de unge aktive, og blandt børn og unge af udenlandsk herkomst

er 62% af børnene og de unge er aktive.

Især børn og unge af udenlandsk herkomst, hvor den ene eller begge af forældrene er arbejdsløse, har ikke faste ugentlige fritidsaktiviteter. Når man går tættere på tallene, viser det sig, at det især er pigerne, der ikke har faste ugentlige fritidsaktiviteter, mens drengenes aktivitetsniveau er næsten den samme som blandt de børn og unge, hvor begge forældre er i arbejde og med dansk baggrund (jf. tabel 3.1). Således har kun 44% af pigerne af arbejdsløse forældre af udenlandsk herkomst faste ugentlige aktiviteter, mens det samme gælder for 64% af drengene i samme gruppe.

Blandt de unge er det især gymnasieeleverne (som især udgør piger), som er aktive (63%), mens erhvervsskoleeleverne (som især udgør drenge) er knap så aktive (42%). Det er selvfølgelig tankevækkende, når det ellers generelt er drengene i de ældste aldersgrupper, der er aktive. De unges uddannelsessituation er således også meget afgørende for deres aktivitetsniveau, hvad angår fritidsaktiviteter. De unge, der går i gymnasiet, har således sjældnere fritidsarbejde (flere gange om ugen) set i forhold til de øvrige unge i samme alder, hvilket kan være forklaringen på, at de er mere aktive omkring fritidsaktiviteter.

Tabel 3.1 Hvem blandt børnene og de unge har faste ugentlige fritidsaktiviteter?

	Procent	N
Blandt alle børn og unge i undersøgelsen	66	1133
Klasse/alder		
4.-7. klasse	75	451
8.-10. klasse	66	243
16-19-årige	57	448
Forældres arbejdssituation		
børn og unge, hvor begge forældre arbejder	69	820
børn og unge, hvor den ene eller begge er arbejdsløse	59	298
Børn og unge af dansk herkomst		
	68	757
Børn og unge af udenlandsk baggrund		
piger med udenlandsk baggrund	60	200
drengene udenlandsk baggrund	66	170
Forældres baggrund og arbejdssituation		
drengene af arbejdsløse forældre	69	71
piger arbejdsløse forældre	58	74
drengene af arbejdsløse forældre med udenlandsk baggrund	64	81
piger arbejdsløse forældre med udenlandsk baggrund	44	69

Bem.: Der er stærke signifikante forskelle i aktivitetsniveauet, hvad angår børn og unge i forskellige aldre, børn af forældre i og uden arbejde (den ene eller begge samt (svagere) signifikant forskel mellem børn og unge med henholdsvis udenlandsk baggrund og dansk baggrund. Der er stærke signifikante forskelle mellem piger og drenge med forældre af udenlandsk herkomst, der er arbejdsløse.

3.3 Hvad går børn og unge til?

Blandt de mange mulige faste ugentlige fritidsaktiviteter er sport langt den mest populære. 64% af alle børn og unge går til én eller anden form for sport (badminton, fodbold, kampsport o.l.)

Det er især drengene, der går til sport såsom tennis, badminton, fodbold m.m.), idet det gælder 80% af drengene og 49% af pigerne. Pigerne går derimod oftere til dans, fitness og ridning samt til musik og kor (jf. tabel 3.2). Der synes således at være nogle helt klare kønsforskelle med hensyn til, hvilke aktiviteter henholdsvis piger og drenge vælger at gå til.

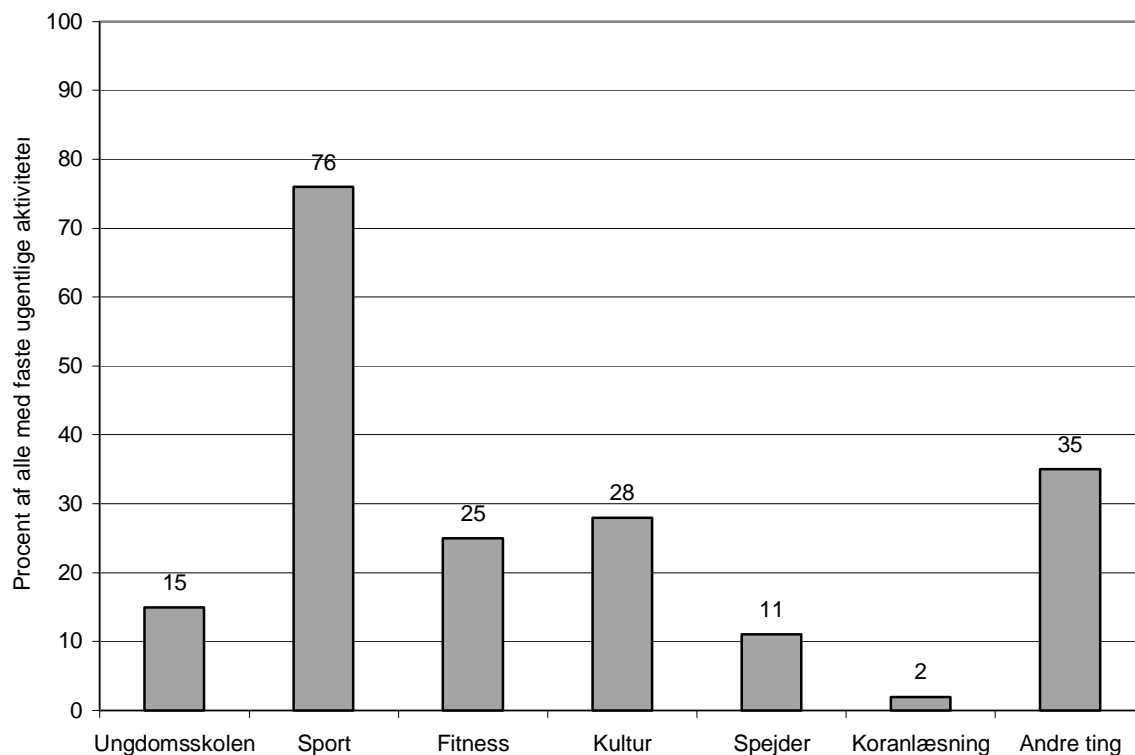
Tabel 3.2 Faste ugentlige aktiviteter blandt drenge og piger samt blandt alle

Aktivitet	Blandt drenge	Blandt pigerne	Blandt alle	N
	Procent		Antal	
Ungdomsskolen	13	16	15	645
SFO 2 (kun stillet til skoleleverne)	28	27	28	649
Sport (badminton, fodbold, kampsport m.m.)*	80	49	6	708
Dans*	5	26	16	623
Ridning*	-	11	6	622
Styrketræning*	26	15	20	631
Fitness*	8	15	12	624
Teater, drama o.l.*	3	10	7	620
Musik (fx musikskolen)	15	22	19	634
Kor*	2	12	7	621
Spejder	10	11	11	623
Koranlæsning (blandt udenlandsk baggrund)	2	2	2	217
Andre aktiviteter*	38	33	35	661
Andel unge med faste ugt. Aktiviteter	68	64	66	1142

* Signifikante forskelle mellem piger og drenge.

Blandt børn og unge med faste fritidsaktiviteter er billedet nogenlunde det samme. Sporten (boldsport, kampsport samt dans, ridning) topper, idet 76% af de aktive børn og unge har valgt denne type af aktiviteter. Dernæst trækker kultur, som er defineret som drama, kultur og kor samt fitness (inkl. styrketræning) (jf. figur 3.2).

Figur 3.2 Hvilke fritidsaktiviteter har børn og unge, som har faste ugentlige aktiviteter. Procent blandt børn og unge med faste ugentlige fritidsaktiviteter

- * Sport inkluderer dans og ridning.
- * Kultur er drama, musik og kor.
- * Fitness er inkl. styrketræning.

Det skal bemærkes, at forholdsvis mange børn og unge (35% jf. figur 3.2) svarer, at de går »til andre ting« end de muligheder, som er angivet i spørgeskemaet. Spørgeskemaet indfanger derfor ikke alle børns og unges faste aktiviteter. Det er især på de yngste klassetrin, at børn og unge går til »andre ting«.

Tabel 3.3 Hvilke fritidsaktiviteter går børn og unge til på forskellige klassetrin og i forskellige aldre i procent og samlet antal

Aktivitet	4.-7. klasse	8.-10. klasse	16-19-årige	Alle	Antal
	Procent				
Ungdomsskole	8	35	9	13	99
Sport (boldsport og kampsport)	76	71	29	54	455
Dans	18	13	10	13	99
Ridning	8	5	2	5	37
Styrketræning	8	31	20	17	132
Fitness	5	16	11	10	74
Teater og drama	5	13	5	6	45
Musik	23	15	11	16	123
Kor	6	6	7	6	47
Spejder	14	11	4	9	66
Andre ting	45	41	15	29	235

Sport dyrkes oftest sammen med kammerater, mens fitness og styrketræning dyrkes man lige så tit alene (jf. tabel 3.4).

Der er mange, der dyrker sport. Det betyder, at mange også er medlem af en sportsforening. Det gælder 69% af dem, der dyrker sport.

Tabel 3.4 Hvor tit dyrker man sportsaktiviteter inkl. styrketræning og fitness alene og sammen med kammerater blandt dem, der har faste ugentlige fritidsaktiviteter

Antal gange	Sport alene	Sport sammen med kammerater	Fitness Alene	Fitness sammen med kammerater	Styrketræning alene	Styrketræning sammen med kammerater
Flere gange ugt., pct.	42	60	36	39	45	48
En gang ugt., pct.	23	23	29	30	26	31
Et par gange om måneden, pct.	6	6	16	12	12	12
Aldrig/sjældent, pct.	29	11	19	19	17	9
Total (dem, der har svaret)	438	444	74	74	129	131

3.4 Hvad karakteriserer dem, der har og ikke har faste ugentlige aktiviteter?

Hvad angår oplevelsen af fritiden, er der klare forskelle blandt dem, der har faste fritidsaktiviteter, og dem, der ikke har.

Blandt børn og unge, der har faste ugentlige fritidsaktiviteter, er der en oplevelse af, at fritiden flyver af sted, fordi de har mange fritidsaktiviteter, og fordi de har mange venner. De føler sig sjældent alene, og at tiden går langsomt, ligesom det er de færreste, der keder sig.

Det modsatte billede ses blandt børn og unge uden faste fritidsaktiviteter. Der er flere, der keder sig, der føler sig alene og som synes tiden går langsomt end blandt dem med faste fritidsaktiviteter. Der er også færre uden faste fritidsaktiviteter end med fritidsaktiviteter, der synes, at tiden flyver af sted, fordi man har mange fritidsinteresser (38% i forhold til 68%) og venner (68% i forhold til 73%) (jf. tabel 3.5).

Med hensyn til, om det har nogen betydning, om ens forældre selv er aktive med mange fritidsinteresser, siger 24% af børnene og de unge ja til, at deres forældre har mange fritidsinteresser, men der er kun lidt flere blandt dem med faste ugentlige fritidsinteresser end dem uden, der har forældre, der har mange fritidsinteresser, og forskellen er ikke signifikant.

Tabel 3.5 Hvad karakteriserer dem, der har faste ugentlige aktiviteter, og dem, der ikke har, hvad angår oplevelse af fritiden?

Oplevelse af fritiden	Børn og unge med faste fritidsaktiviteter	Børn og unge uden faste fritidsaktiviteter	Alle
Tiden flyver af sted, fordi jeg har mange fritidsaktiviteter, pct.	66	38	56
Jeg keder mig ofte, pct.	14	22	17
Tiden flyver af sted, fordi jeg har mange venner, pct.	73	68	72
Jeg føler mig ofte alene, pct.	11	16	13
Jeg har så mange lektier, at jeg ikke når andet, pct.	34	38	
Jeg har meget fritidsarbejde, pct.	34	35	34
Jeg har svært ved at få tiden til at gå, pct.	9	14	11
Antal, som har svaret (i snit)	737	383	1120

Bem.: Der er signifikante forskelle mellem dem, der har faste fritidsaktiviteter, og dem, der ikke har – undtagen på kategorierne »mange lektier« og »fritidsarbejde«.

Med hensyn til samvær med venner og kammerater og hjemlige aktiviteter, er der flere børn og unge med faste ugentlige fritidsaktiviteter, der hygger sig derhjemme med familien, der er flere, der laver forskellige aktiviteter med familien, og flere, som passer mindre søskende (jf. tabel 3.6).

Derimod er der en tendens til, at der er færre, der er på familiebesøg, færre, der er sammen med en kæreste, og færre, der laver huslige aktiviteter blandt dem med faste ugentlige aktiviteter end blandt børn og unge uden faste ugentlige fritidsaktiviteter (men der er ikke tale om signifikante forskelle).

Derimod er der langt flere, der går henholdsvis i SFO (blandt 4.-7.-klasseeleverne) og flere i ungdomsklub (blandt 8.-10.-klasse-eleverne) der har faste ugentlige aktiviteter. En mulig forklaring er, at en del af børn og unges faste ugentlige fritidsaktiviteter er knyttet til aktiviteterne i SFO og i ungdomsklubben.

Tabel 3.6 Forskellene mellem børn og unge med og uden faste ugentlige aktiviteter, hvad angår samvær med familien og huslige sysler samt samvær med venner og kammerater. Procent

Børn og unges aktiviteter – flere gange om ugen	Børn og unge med faste ugt. fritidsaktiviteter	Børn og unge uden faste ugt. fritidsaktiviteter
Hygger mig med min familie derhjemme	58	48
Laver forskellige aktiviteter med min familie	12	3
Passer mindre søskende	10	7
Går i SFO (blandt 4.-7.-klasse-eleverne)	70	20
Går i ungdomsklub (blandt 8.-10.-klasse-elever)	72	27

Bem.: Signifikante forskelle.

Der er også en stærk signifikant sammenhæng mellem det at have faste ugentlige fritidsaktiviteter og samvær med venner og kammerater omkring forskellige aktiviteter som sport o.l. samt spille computerspil, mens dem uden faste fritidsaktiviteter hyppigere går til fest samme med kammerater (jf. tabel. 3.7).

Tabel 3.7 Samvær med venner og kammerater blandt børn og unge med og uden faste ugentlige aktiviteter. Procent

Aktiviteter sammen med kammerater – flere gange om ugen	Blandt børn og unge med faste ugt. fritidsaktiviteter	Blandt børn og unge uden faste ugt. fritidsaktiviteter
Er sammen med kammerater	75	69
Spiller computer/playstation med kammerater	29	24
Går til fester med kammerater	9	15
Står på rulleskøjter/skateboard med kammerater	6	7
Synger i kor/spiller band med kammerater	7	3

Bem.: Der er signifikante forskelle på alle områder.

Børn og unge med faste fritidsaktiviteter er også mere aktive, når det gælder at læse bøger samt lektielæsning alene end dem uden faste fritidsaktiviteter. De spiller også oftere computer og på musikinstrumenter alene (jf. tabel 3.8).

Tabel 3.8 Hvilke fritidsaktiviteter dyrker børn og unge alene blandt de børn og unge med og uden fritidsaktiviteter? Procent

Aktiviteter børn og unge foretager sig alene – flere gange om ugen	Blandt børn og unge med faste ugt. fritidsaktiviteter	Blandt børn og unge uden faste ugt. fritidsaktiviteter
Læser bøger, alene	33	23
Læser lektier, alene	80	70
Spiller computer/Playstation, alene	38	34
Står på rulleskøjter/skateboard, alene	6	5
Spiller på musikinstrument, alene	16	7

Bem.: Signifikante forskelle på alle punkter.

Generelt virker børn og unge, som deltager i faste ugentlige organiserede fritidsaktiviteter, mere aktive end dem, der ikke gør. De er generelt mere aktive på alle områder, når det gælder mere organiserede fritidsaktiviteter (jf. tabel 3.9).

Børn og unge med faste fritidsaktiviteter er også mere aktive, når det gælder foreningslivet. Som tidligere nævnt er 46% aktive i en sportsforening, hvilket hænger naturligt sammen med deres sportsaktiviteter.

På samme tid er de også mere aktive i andre foreninger (15% over 8%). Hvad angår politiske foreninger, er det kun få børn og unge, der er aktive i det regi (3% lig 31 børn og unge), og der er ingen forskel på dem, der er fritidsaktive, og dem, der ikke er.

Tabel 3.9 Hvilke faste fritidsaktiviteter går børn og unge med faste fritidsaktiviteter til (755 børn og unge)?

Aktiviteter	Blandt børn og unge med faste ugt. fritidsaktiviteter	Blandt alle med faste ugt. aktiviteter	Antal, der dyrker den pågældende aktivitet
	Procent		
Ungdomsskole	15	13	99
Sport	64	60	454
Dans	16	13	99
Ridning	6	5	36
Styrketræning	20	17	129
Fitness	12	10	73
Teater drama	7	6	45
Musik	19	16	118
Kor	7	6	45
Spejder	66	9	66
Koranlæsning	2	2	14
Andre ting	35	31	233

Spørgsmålet er så, hvor ligner de ellers hinanden?

Børn og unge med og uden faste fritidsaktiviteter er lige ofte alene hjemme, hvor 44% af alle børn og unge er alene hjemme flere gange om ugen. De er lige tit på familiebesøg, og tager sig af det huslige derhjemme. Der er lige mange, der har fritidsjob og går i ungdomsklub, hvilket de færreste gør (9%) (jf. tabel 3.10).

Med hensyn til kammeratligt samvær er der ikke den store forskel med hensyn til andelen af børn og unge med og uden faste fritidsaktiviteter, der hygger sig med deres kammerater med at spille computerspil, chatter og surfer på nettet, mødes på computercafe, lytte til musik eller blot snakke og »hænge ud med vennerne« m.m. (jf. tabel 3.11).

Tabel 3.10 Hvor ligner børn og unge med og uden faste fritidsaktiviteter hinanden med hensyn til hjemlige aktiviteter?

Aktiviteter – flere gange om ugen	Blandt børn og unge med faste ugt. fritidsak- tiviteter	Blandt børn og unge uden faste ugt. fritidsakti- viteter	Blandt alle	N Antal, der dyrker den pågældende aktivitet
	Procent			
Er alene hjemme	44	46	44	495
Er sammen med min kæ- reste	24	27	25	255
Er på familiebesøg	9	6	8	86
Passer kæledyr	24	21	23	250
Husligt arbejde	41	46	43	43
Har fritidsjob (blandt 8.-10.- klasse-elever og 16-19- årige)	38	38	38	252
Går i ungdomsklub	9	8	9	96

For alle gælder det, at de hyppigste aktiviteter, der dyrkes sammen med andre børn og unge, er at lytte til musik, snakke sammen, spille computer sammen og hænge ud med kammeraterne (jf. tabel 3.11) – og det er uafhængigt af, om de har faste ugentlige fritidsaktiviteter eller ej.

Tabel 3.11 Hvor ligner børn og unge med og uden faste fritidsaktiviteter hinanden – med hensyn til kammeratskabssamvær?

Aktiviteter sammen med kammerater – flere gange om ugen	Blandt børn og unge med faste ugt. fritidsaktiviteter	Blandt børn og unge uden faste ugt. fritidsaktiviteter	Blandt alle	N Antal, der dyrker den pågældende aktivitet
	Procent			
Blot snakke sammen	65	67	66	732
Gå i biografen	5	3	4	46
Tage på strøget	6	6	6	63
Shoppe	11	12	11	123
Gå på biblioteket	5	6	5	60
Se fjernsyn og video	35	41	37	417
Spille computerspil m.m.	29	24	27	308
Chatte og surfe på nettet	17	19	18	198
Lytte til musik	54	57	55	622
Mødes på cafe, center m.m.	7	8	7	84
Mødes på computercafe	7	8	7	80
Hænger ud	44	49	45	506

Hvad angår aktiviteter, der dyrkes alene, er der ikke så mange, der læser bøger, læser lektier, spiller computerspil, går til sport m.m., men de læser blade, ser fjernsyn, lytter til musik, chatter og surfer på nettet lige så meget som dem med faste ugentlige (organiserede) fritidsaktiviteter. Aktiviteter, der generelt dyrkes oftest, når man er alene – og det er uafhængigt af, om de har faste ugentlige fritidsaktiviteter eller ej (jf. tabel 3.12).

Tabel 3.12 Hvor ligner børn og unge med og uden faste fritidsaktiviteter hinanden – med hensyn til aktiviteter alene?

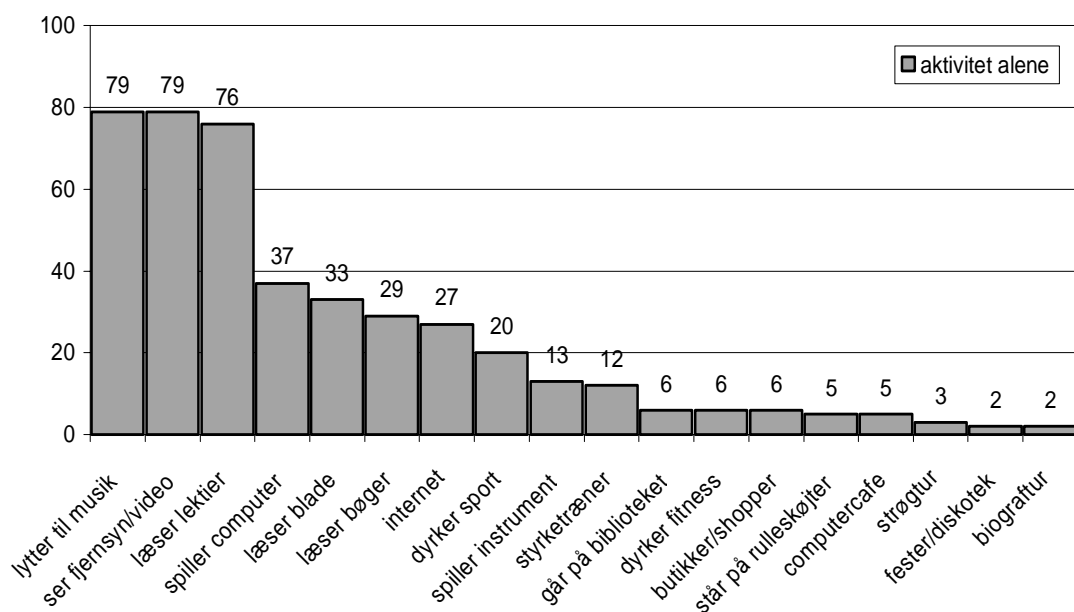
Aktiviteter, der dyrkes alene – flere gange om ugen	Blandt børn og unge med faste ugt. fritidsaktiviteter	Blandt børn og unge uden faste ugt. fritidsaktiviteter	Blandt alle	N Antal, der dyrker den pågældende aktivitet
	Procent			
Læser blade	35	29	33	372
Tager på strøget	4	3	3	36
Shopper	6	6	6	68
Går på biblioteket	5	6	5	60
Ser fjernsyn og video	79	78	79	883
Går i teatret, biografen m.m.	2	1	1	16
Chatter og surfer på nettet	27	26	27	300
Lytter til musik	78	82	80	891
Går til fester og på diskotek	2	2	2	21
Går på computercafe	5	5	5	51

3.5 Hvilke aktiviteter dyrker børn og unge alene og sammen med andre?

Når børnene og de unge er alene, lytter de oftest til musik, ser fjernsyn og læser lektier. Der er knap så mange, der ofte spiller computer, læser blade og bøger og dyrker sport (jf. figur 3.3).

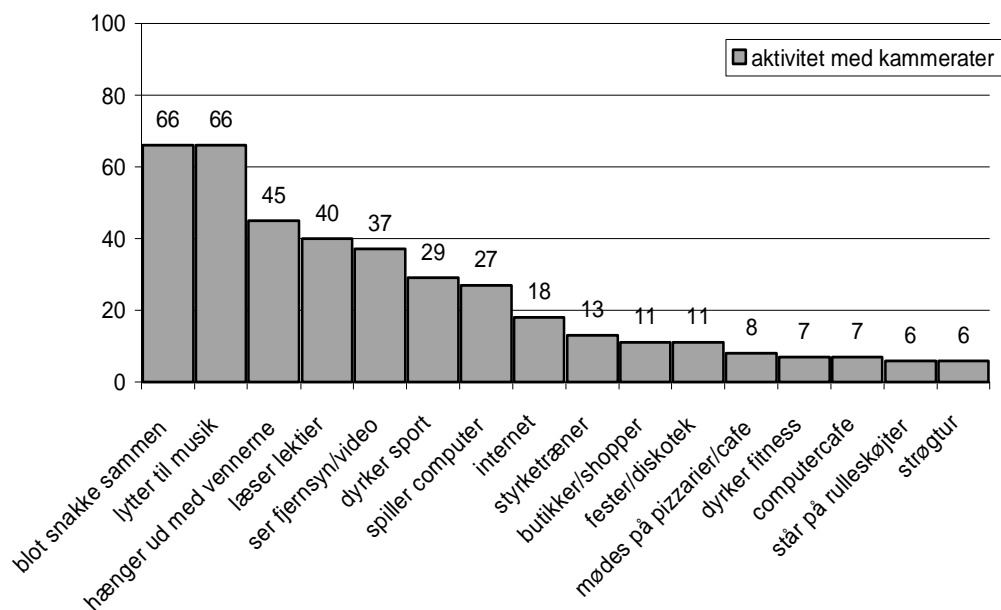
Når børn og unge er sammen med venner og kammerater, bruger de oftest tiden til (dvs. flere gange om ugen) blot at snakke sammen og lytte til musik. Det sker også, men knap så hyppigt, at man »hænger ud med vennerne« eller læser lektier sammen og ser fjernsyn og video sammen flere gange om ugen (jf. figur 3.4). Selv om sport er den hyppigste fritidsaktivitet, er der ikke så mange, der dyrker det flere gange om ugen sammen med kammeraterne.

Figur Andelen af alle børn og unge, der flere gange om ugen laver de 3.3 nævnte aktiviteter alene

Det er især de mindre børn (4.-7. klasse), der læser blade og bøger, og som spiller computere samt lidt hyppigere læser lektier, når de er alene. De er også de mindste elever, der oftest løber på rulleskøjter og går på computercafe (men det er generelt få, der gør det 8%). De ældste styrketræner og lytter hyppigere til musik end de små, når de er alene.

Figur 3.4 Andelen af børn og unge, der flere gange om ugen laver de nævnte aktiviteter sammen med kammerater?

Spørgsmålet dernæst kunne være, er der aktiviteter, der dyrkes hyppigere alene, eller aktiviteter, der især dyrkes med andre.

Flertallet af aktiviteter dyrkes både alene og sammen med andre. Dog er sport naturligt nok, den aktivitet, flest kun dyrker sammen med venner (23%). Følgende aktiviteter dyrkes især kun, når man er alene, nemlig at lave lektier (21%), at gå på internettet (17%), at se fjernsyn (14%) og gå på biblioteket (15%), men for de færreste sker det udelukkende alene. Det er nemlig samtidig også de aktiviteter, endnu flere dyrker både alene og sammen med andre (jf. tabel 3.13).

Generelt er den hyppigste aktivitet blandt børnene og de unge at se fjernsyn og lave lektier, mens der især er mange, der aldrig eller sjældent står på rulleskøjter og skateboard (70%) og dyrker fitness (70%).

Der er 44%, der sjældent eller aldrig går på biblioteket, og 37%, der sjældent eller aldrig dyrker sport.

Tabel 3.13 Hvilke aktiviteter dyrkes henholdsvis sammen med kammerater, alene, både og, eller som slet ikke dyrkes af så mange?

Aktiviteter	Kun sammen med venner	Kun alene	Både sammen med kammerater og alene	Hverken/ eller	N
Laver lektier	1	21	71	7	1123
Går på biblioteket	8	15	32	44	1108
Ser fjernsyn	3	14	82	2	1117
Spiller computer	6	9	52	34	1116
Internet	8	17	46	29	1113
Dyrker sport	23	8	33	37	1086
Dyrker fitness	11	5	14	70	1059
Rulleskøjter/skateboard	8	4	18	70	1093

Bem.: Kun sjældent/aldrig er negative udfald, dvs. »hverken eller«.

3.6 Hvem går i SFO2, hvorfor og hvad synes de om det?

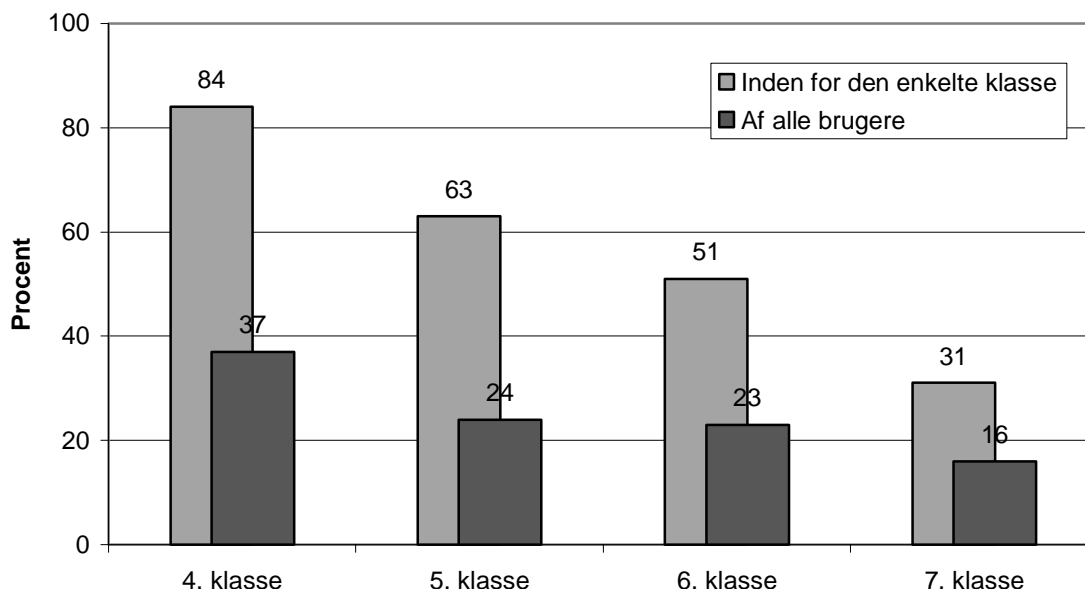
Det er især de yngste, der går i SFO2. Det er 56% af alle 4.-7.-klasse-elever, der går i SFO2. Det er især pigerne, der går i SFO2 (62% af de danske børn og unge). Der er signifikant færre blandt børn og unge af udenlandsk herkomst end blandt børn og unge med dansk baggrund, der går i SFO2 (jf. tabel 3.14).

Tabel 3.14 Brugere af SFO (4.-7. klasse) fordelt på baggrund

	Procent	N
Blandt alle 4.-7.-klasse-elever	56	451
Udenlandsk herkomst		
Blandt børn og unge	47	145
Blandt piger	47	75
Blandt drenge	47	70
Danske		
Blandt piger	62	145
Blandt drenge	58	154

I 4. klasse går 84% i SFO2, men allerede i 5. klasse er andelen nede på 63% af eleverne, mens tallet for 6.-klasse-eleverne er 51% og blandt de ældste på 31% (jf. figur 3.5).

Figur 3.5 Hvem går i SFO2 inden for de enkelte klassetrin i procent

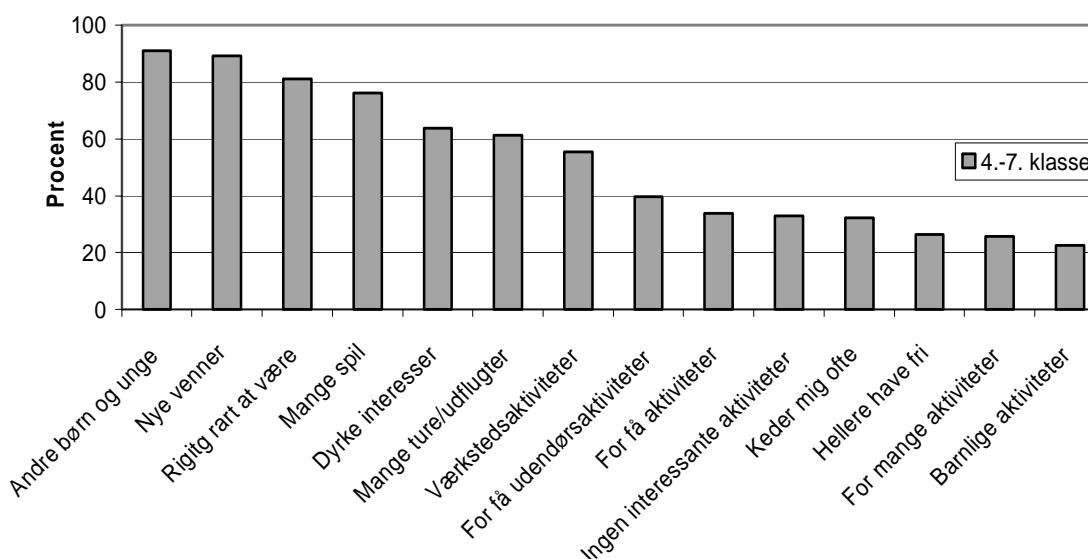
Flertallet går i SFO2 især fordi, de gerne vil være sammen med andre børn og unge (89%), og fordi der er mange aktiviteter. I noget mindre grad for at få tiden til at gå, og fordi de voksne er gode at snakke med. Kun forholdsvis få går der, fordi der er mulighed for at få hjælp til lektier, og mange fester. Det er endnu færre, der går der, fordi deres forældre siger, at de skal (jf. tabel 3.15). Kun på et punkt er der forskelle med hensyn til drenges og pigers baggrund for at gå i SFO2. Blandt drengene er der signifikant flere (27%), der går der, fordi deres forældre siger, at de skal.

Tabel 3.15 Baggrunden for, at børnene og de unge går i SFO2/fritidsklub

Hvorfor går du i SFO2?	Andel i procent	N (samlet antal besvarelser)
Samvær med andre børn og unge	89	249
For at få tiden til at gå	46	248
De voksne er gode at snakke med	47	249
Der er mange aktiviteter	78	249
Der er mange fester	28	249
Jeg kan få hjælp til lektier	31	247
Mine forældre siger, at jeg skal	21	247

Børnene og de unge kan godt lide at gå i SFO2, især fordi de er sammen med andre børn, får nye venner, fordi der er rigtigt rart at være, fordi der er mange spil, og de kan dyrke deres interesser samt fordi, der er ture og udflugter (jf. figur 3.6).

Figur 3.6 Brugerens vurdering af SFO2 (4.-7. klasse), og hvad de især synes er godt ved tilbuddet

Omkring en tredjedel af børnene og de unge i 4.-7. klasse er knap så tilfredse. De synes, at der er for få udendørsaktiviteter, der er for få aktiviteter, aktiviteterne er for barnlige, og at de ofte keder sig, når de er der (jf. figur 3.6).

Generelt har børnene og de unge også en meget positiv opfattelse af de voksne i SFO2'en. Flertallet dvs omkring tre fjerdedele af børnene og de unge synes, at de voksne er gode at snakke med, er gode til at sætte aktiviteter i gang og hjælper, når der er konflikter. Omvendt er det kun knap halvdelen af børnene og de unge, der synes, at de voksne snakker mest med hinanden (46%), og få synes, at de blander sig for meget (38%) og endnu færre, der synes, at de skælder for meget ud (25%).

Det samme gode forhold gælder forholdet til de andre børn og unge. Langt de fleste (89%), synes, man har det godt sammen og at der er gode muligheder for at hygge sig sammen (91%). Omkring halvdelen (53%) synes, at de andre børn og unge bestemmer for meget, dvs, er for dominerende. Kun få (9%) synes, at de bliver drillet for meget af de andre.

3.7 **Unge, der går i ungdomsklub, hvem og hvad synes de om det?**

Der er kun få, der går i ungdomsklub. Det gælder 13% af eleverne i 8. klasse og 15% både blandt 9.- og 10.-klasse-eleverne (jf. tabel 3.16). Hvad angår de unge i alderen 16-19 år, er der endnu færre, nemlig kun 7%. Mange af de unge skriver i deres kommentarer, at de er for gamle til det, eller at det er bestemte grupper af unge, der går der, derfor har de ikke lyst til at gå der.

Samlet set går 66 unge i ungdomsklub, så der er ikke mulighed for at sige meget om denne gruppe unge. Der er derfor ikke mulighed for at sige noget om forskellene mellem piger og drenge, eller andre forskelle mellem grupper af unge, der går i ungdomsklub.

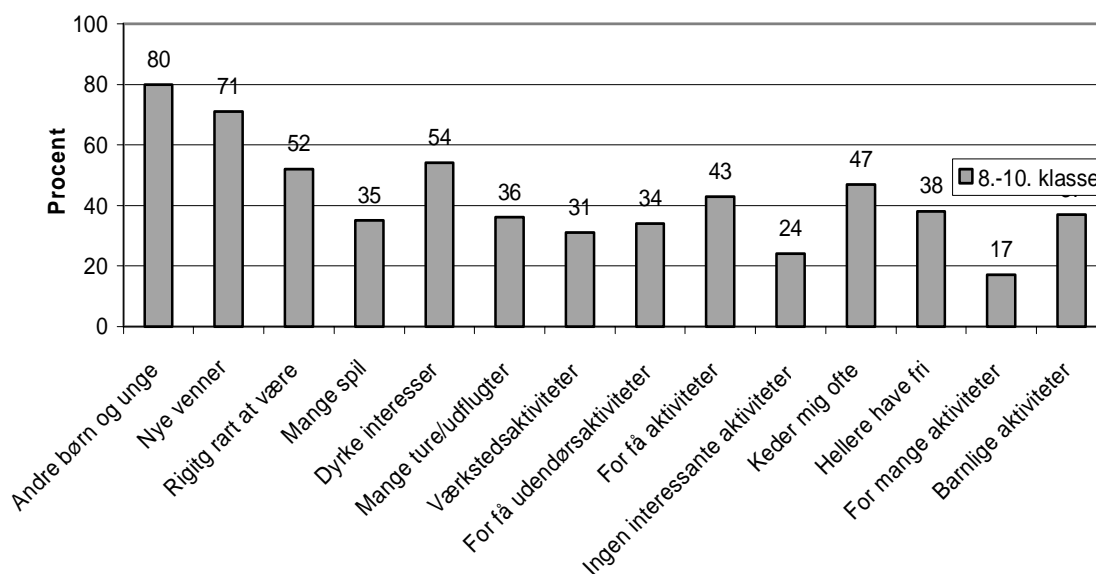
Tabel 3.16 Brugere af fritidsklub/ungdomsklub 8.-10. klasse (inden for hver enkelt klassetrin i procent)

	Procent	Alle
8. klasse	13	98
9. klasse	15	91
10. klasse	15	54

Den altovervejende grund til at gå i klub for de unge er, at det er for at være sammen med vennerne (80%), og dernæst for at få tiden til at gå (46%). Det er ikke lige så hyppigt som blandt dem, der gik i SFO2, fordi der er mange aktiviteter (48% i forhold til 78% i SFO2'en).

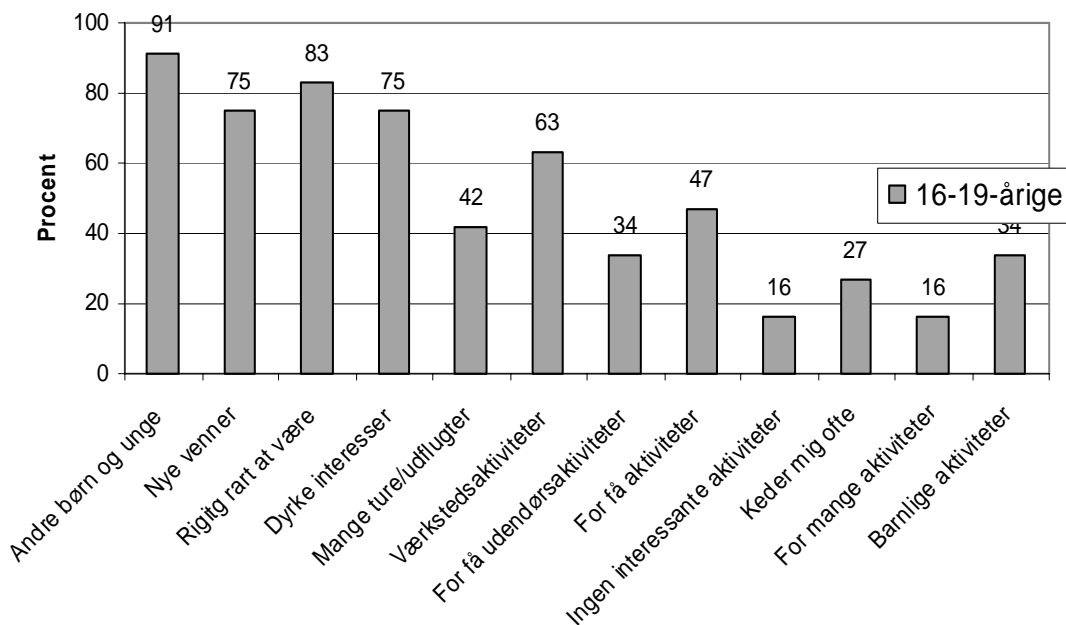
Omkring halvdelen af de unge (48%) går i ungdomsklub, fordi de voksne er gode at snakke med, og en fjerdedel fordi de kan få hjælp til lektierne. Festerne trækker noget, men ikke så meget (41%).

Figur 3.7 Brugeres vurdering af ungdomsklubben blandt 8.-10.-klasse-eleverne

Ligesom blandt børnene i SFO2/fritidsklubben synes de unge, at der i klubben er gode muligheder for at være sammen med andre unge, og at få nye venner. Derudover kan de godt lide at være der, fordi de der kan dyrke deres interesser (jf. figur 3.7 og 3.8). Samtidig er der forholdsvis flere, der synes, de keder sig (47% blandt 8.-10.-klasserne), og at der er for få aktiviteter (43%).

Figur Brugeres vurdering af ungdomsklubben blandt de 16-19-årige, og 3.8 hvad de synes især er godt ved tilbuddet

3.8 Børn og unges generelle trivsel

Det samlede billede af børnene og de unges situation er, at de generelt trives. Det er de færreste, der keder sig, og det er primært dem uden faste ugentlige fritidsaktiviteter.

De har det godt hjemme og i skolen, og der gælder både de meget aktive og de knap så aktive børn og unge.

I skolen trives stort set alle med deres klassekammerater (folkeskole, gymnasium og erhvervsskoler) (94%), de synes, at lærerne er gode at snakke med (63%) og lidt over halvdelen (53%) synes, at tiden flyver af sted, fordi de godt kan lide at gå i skole, og synes ikke, at dagen i skolen er lang og kedelig (62%).

Gruppen af børn og unge, som er knap så glade for deres skole, er langt færre. En tredjedel synes, at dagen er lang og kedelig, at lærerne ikke er gode at snakke med (37%), at fagene er svære (26%), at lærerne skælder meget ud (24%), og at de ofte har konflikt med lærerne (17%).

Kun meget få har svært ved at få kammerater (8%), og/eller føler sig ofte alene (9%), men det er en gruppe, der skiller sig markant ud fra de øvrige elever. Gruppen er på omkring 145 børn og unge.

Blandt denne gruppe elever er der færre, der trives med klassekammeraterne, selv om flertallet gør det (73%), flere synes, at dagen i skolen er lang og kedelig (56%), at fagene og opgaverne er svære (41%), som ikke synes, at lærerne er gode at snakke med (68%), som synes, at de hjælper for lidt (42%), og som ofte har konflikter med lærerne (34%).

Hjemme har de det også lidt sværere end de øvrige. Der er flere, der føler sig meget alene (45%), at forældrene skælder meget ud (22%), og at de er svære at snakke med. Der er færre, der synes, at forældrene er gode at snakke med (75%).

De er også færre, der næsten hver dag er sammen med deres kammerater, og de er oftere alene hjemme.

Hvad angår fritiden, keder de sig langt oftere, de har oftere svært ved at få tiden til at gå, og de føler sig ofte meget alene.

Det er svært at definere, hvem blandt børnene og de unge der udgør denne gruppe. Der er ingen aldersforskelle, ingen kønsforskelle og ingen forskel i familiebaggrund. Der er kun en mindre forskel med hensyn til, om der er aktive i form af faste ugentlige fritidsaktiviteter eller ej (59% i forhold til 66%). Tilsyneladende har de blot sværere ved at trives socialt i fritiden og i det faglige miljø i skolen, hvilket også hænger sammen med, at de har det sværere derhjemme.

4 Ønsker om fritidstilbud

4.1 De vigtigste resultater

Børn og unge i undersøgelsen oplever langt hen ad vejen, at der er mange gode fritidstilbud på Frederiksberg, og langt de fleste er meget tilfredse med de tilbud, der eksisterer. En skriver i kommentarerne til spørgeskemaet: ».. men det kan vel altid gøres noget bedre«, og en anden fremhæver, at der mangler mere information. Hun oplever, at »hvis man vil gå til noget, så er det helt vildt svært at finde.« Endvidere er der nogle, der bemærker, at fritidsaktiviteterne er for dyre. Dette gælder særlig de private undervisningstilbud såsom fx musikundervisning og dans. Men det er også dyrt at gå på computercafé, og derfor er der mange, der ville synes, det var en rigtig god idé, om der var en gratis en på Frederiksberg.

Det store flertal af de børn og unge, der er med i undersøgelsen, oplever altså ikke, at de mangler fritidstilbud, hverken om eftermiddagen, aftenen eller i weekenderne. Der er dog nogle grupper, der savner fritidstilbud lidt mere end andre. Grundskoleeleverne og her særlig 8.-10.-klasserne savner oftere fritidsaktiviteter end de ældre unge. Særlig drenge, børn og unge med udenlandsk herkomst eller forældre, der er arbejdsløse, har en relativ større andel, der savner fritidsaktiviteter i weekenden.

Børn og unge efterlyser fritidstilbud, der kan leve op til nogle af de funktioner, som hjemmet traditionelt set har. Der skal være voksne, som man kan snakke med, hvis man har brug for det, men der skal også være mulighed for at blive fri for voksenselskab. Man skal kunne købe mad (som man ellers havde taget i køleskabet), og man skal kunne gøre ting, som man kan gøre derhjemme såsom at se tv, have adgang til computer el-

ler bare hygge og snakke i fred og ro med vennerne eller veninderne. Børn og unge vil således både have, at de voksne er der, og at de ikke er der, og de vil både gerne have mulighed for at hygge i fred og ro og mulighed for at deltage i en masse aktiviteter.

Da både drenge og piger i deres opvækst har været vant til primært at være sammen med jævnaldrende, lægger de ikke overraskende meget vægt på, at der i fritidstilbud skal være andre børn og unge på samme alder som dem selv. Mange piger lægger særlig vægt på, at de gerne vil have muligheden for at lave ting sammen med andre piger, uden at der er drenge til stede. Mange drenge lægger særlig vægt på at have mulighed for at spille bold og deltage i udendørsaktiviteter.

Der er en klar tendens til at jo yngre en gruppe man tilhører, des større en andel efterlyser en hel række af fritidstilbud. Jo ældre man er, des færre aktiviteter efterlyser man. De ældre kan tænkes at have nok at gøre med skole, arbejde, lektier og kammerater og har tydeligvis ikke det store behov for at blive aktiveret, mens der blandt de yngre er flere, der har svært ved at få tiden til at gå. Den ældre gruppe af grundskoleelever (8.-10.-klasserne) vil gerne have et sted, hvor de kan hænge ud sammen med deres kammerater, og der er flere, der giver udtryk for, at de ønsker sig særlige klubber rettet specielt mod dem og deres aldersgruppe. Nogle af de yngre grundskoleelever lægger særlig vægt på, at fritidsaktiviteter skal foregå i deres nærområde. En ung fra Stjernen skriver bl.a.: ».. jeg ville gerne ønske mig den klub (på stjernen), så mig og mine veninder og venner har noget at foretage os i stedet for at lave ballade.«

De fleste børn og unge synes, at det er vigtigt, at fritidstilbud har åbent om eftermiddagen (otte ud af ti), men også mange mener, at det er vigtigt, at fritidstilbud har åbent om aftenen (syv ud af ti). Knap så mange (fem ud af ti) mener, at det er meget vigtigt, at de har åbent i weekenderne. Særlig de børn og unge, der oplever, at forældrene eller lærerne skælder meget ud, synes, at det er meget vigtigt, at fritidstilbudet har åbent om aftenen.

Der er en meget direkte sammenhæng mellem alder og ønske om åbningstid. Tendensen er, at jo ældre jo større andel synes, at det er meget vigtigt, at et fritidstilbud har åbent om aftenen og i weekenderne, mens den omvendte tendens gør sig gældende for åbningstider om eftermiddagen. Lidt firkantet kan man sige, at de yngre (4.-7.-klasserne) primært har brug

for aktivitetstilbud om eftermiddagen, mens de ældre (8.-10.-klasserne og de 16-18-årige) primært har brug for aktivitetstilbud om aftenen og i weekenderne.

Generelt er det at have muligheden for at dyrke sport en af topscorerne i forhold til, hvilke aktiviteter børn og unge i undersøgelsen synes er meget vigtig (otte ud af ti børn og unge synes, det er meget vigtigt). Særlig drenge (men også det store flertal af pigerne) finder det meget vigtigt at have muligheden for at dyrke sport. Lidt færre (mellem fem og seks ud af ti) finder, at det er meget vigtigt at have muligheden for at dyrke fitness i et fritidstilbud. Her er det særlig pigerne, der synes, at det er vigtigt. Der er flere unge, der i kommentarerne til spørgeskemaet har anført, at de brændende ønsker sig ramper til rulleskøjter og skateboard, og i denne undersøgelse er det omkring fire ud af ti børn og unge, der har fundet, at det var meget vigtigt i et fritidstilbud.

Personlig rådgivning er en anden af topscorerne. Her ved otte ud af ti synes, at det er meget vigtigt med personlig rådgivning i et fritidstilbud. Særlig pigerne, de ældste (16-19-årige), dem, der ofte føler sig alene, og dem, der synes, at lærerne er gode at snakke med, synes, at det er meget vigtigt.

Computer, internet og andre medier og spil er meget populære blandt børn og unge. Der er således mindst seks ud af ti børn og unge i undersøgelsen, der finder, at det er meget vigtigt i et fritidstilbud, at der er mulighed for at benytte computer, internet og se på tv og video. Særlig drengene, 8.-10.-klasserne, børn og unge af udenlandsk herkomst, synes, at der mangler fritidstilbud om eftermiddagen i weekenderne og om aftenen, synes, at det er meget vigtigt, at der er computer, internet, Playstation samt tv og video i et fritidstilbud.

Ikke kun de interaktive medier er populære – også værkstedsaktiviteter er et af de eftertragtede tilbud til børn og unge. Seks ud af ti børn og unge i undersøgelsen finder, at det er meget vigtigt, at der er muligheder for værkstedsaktiviteter i et fritidstilbud. Særlig pigerne og den yngste gruppe 4.-7.-klasserne synes, at det er meget vigtigt med værkstedsaktiviteter.

Lektiehjælp er eftertragtet, og i modsætning til mange af de andre tilbud er det særlig de lidt ældre, der efterspørger dette. I alt er det seks ud af ti børn og unge, der oplever, at det er meget vigtigt med muligheden for

lektiehjælp. Særlig pigerne, de ældste grupper, dem, der ikke oplever, at deres lærere skælder meget ud, dem, der synes, at deres lærere er gode at snakke med, synes, at lektiehjælp er meget vigtig.

De børn, der går i grundskolen, er overvejende interesseret i at kunne bruge skolens lokaler uden for skoletiden. Det er således seks ud af ti, der synes, at det er meget vigtigt, at man kan bruge skolens lokaler i et fritids-tilbud. Særlig pigerne, dem, der synes, at deres lærere er gode at snakke med, og dem, der ikke oplever, at de ofte får skæld ud af lærerne, synes, at det er vigtigt. Omvendt kan man sige, at dem, der har det svært i skolen og ikke er så glade for skolen og lærerne, har meget brug for, at der er fritids-tilbud, der fysisk er placeret uden for skolens område.

Diskoteker og fester samt fællesudflugter er for mange børn og unge meget vigtigt. Udflugter som en del af et fritidstilbud er der over syv ud af ti, der synes er meget vigtigt, og her er det særlig pigerne og den yngste gruppe, der finder dette meget vigtigt. Selv om de unge snakker meget om fester, er der dog knap så mange – men alligevel over halvdelen – der synes, at det er meget vigtigt i et fritidstilbud (seks ud af ti). Pigerne og 8.-10.-klasserne har en lille overvægt i dem, der synes, at det er meget vigtigt.

4.2 **Børnene og de unges egne kommentarer**

På bagsiden af spørgeskemaet var der mulighed for, at de børn og unge, der deltog i undersøgelsen, kunne komme med deres egne kommentarer om det, der faldt dem ind. Det var langt fra alle, der benyttede sig af dette, og der var selvfølgelig mange forskellige forslag og udtalelser. Men der tegnede sig alligevel et billede af, hvilke fritidsaktiviteter børnene og de unge ønskede sig, som kan samle sig under følgende overskrifter.

Mange er tilfredse

Der er mange, der skriver, at de synes, der er mange gode fritidstilbud på Frederiksberg, og at de er meget tilfredse. En skriver slet og ret: »Der er mange rigtig gode tilbud til unge på Frederiksberg.« En skriver lidt mere tvetydigt: »Jeg synes, det er rigtig fint nu, men det kan vel altid gøres noget bedre« og en efterlyser bedre information: »der er for lidt reklame, for hvis man vil gå til noget, så er det helt vildt svært at finde«.

Særlig en klub får meget ros, andre nævner, at de synes, at ungdomsskolen er velfungerende, og andre igen siger, at de er glade for den uden-dørs skøjtebane. En skriver meget sigende om mange unges oplevelse af deres fritid: »jeg har ikke tid til de fritidsinteresser, som I tilbyder mig«.

Aktiviteter for de ældre børn og unge

Der er mange af de ældre børn og unge, der efterlyser steder at være eller aktiviteter, der er møntet på dem. Det er især klubber, der står højt på listen. Men ikke hvilke som helst klubber. Det skal være flere steder, der minder om den velfungerende klub, der er beliggende i det ressourcestærke område på Frederiksberg, og som ikke skal være for de yngre grundskoleelever. Den omtalte klub må have formået at ramme bredden i ungdomsgruppen, og det er tilsyneladende et vældig populært sted at komme. Nogle stykker beklager meget, at de ikke kan gå der mere til 1. maj, fordi yngre børn får fortrinsret, andre beklager, at de ikke kan komme der, fordi de ikke bor på Frederiksberg.

Der er også en del, der i kommentarerne skriver, at de oplever et behov for klubber, der er åben om aftenen og i weekenderne. Enten fordi de selv savner det, eller fordi de synes, det ville være et godt tilbud til de unge, der ellers ville hænge på gaderne/begå kriminalitet. En skriver fx »den (klubben) skal have åbent til 24.00, og man skal være minimum 15-22 år«.

Der er mange, der efterlyser fester, og en del af disse understreger, at det kun skal være for de lidt ældre – med eller uden voksne. For som nogle skriver, vil de på den ene side helst vil være fri for voksne, så de kan ryge og drikke i fred, men på den anden side er de også meget bevidste om, at der skal være nogle ældre eller voksne til at modvirke ballade mv. Der er også nogle af de yngre børn, der efterlyser ungdomsfester, hvor man skal have lov til at mødes og danse, men ikke nødvendigvis skal have mulighed for at drikke alkohol (børnediskoteker).

Flere af de lidt ældre børn og unge efterlyser et sted, hvor man kan hænge ud med sine venner. Nogle foreslår en park eller et udendørsområde, hvor man også kan spille bold (basket eller fodbold), og andre forstiller sig et (indendørs) sted, hvor man også kan spille og høre musik.

Fritidstilbuddenes geografiske placering

En skriver helt konkret at: »Alle de unge fra Stjernen vil meget gerne have en klub på Stjernen, og jeg er en af dem, der laver meget ballade, og jeg ville gerne ønske mig den klub, så mig og mine veninder og venner har noget at foretage os i stedet for at lave ballade.«

Der er mange unge, der i kommentarerne har anført, at de brændende ønsker sig ramper/skater/rulleskøjtebane, og en foreslår konkret, at den placeres i de unges lokalmiljø over for Frederiksberg Centret.

Flere klubber, baner og haller

Der er en generel efterspørgsel efter forskellige baner, haller eller klubber både fra de yngre og de ældre grupper: En skaterhal/skaterpark/ramper, basketbaner, flere fodboldbaner, flere tennisbaner, sportscentre, klub kun for piger, rullehockeyklub, rideklub og anden dyrepasningsmuligheder, karateklub (okinawa), skydeklub, softgunklub, ishocheyklub/skøjtehal, rollespilsklub, naturklub og billede/tegneskole. Samt muligheden for at gå til/prøve: udspring, søfart, arabisk dans, tegning, svensk, elastikspring og (mere) pigefodbold.

Billigere fritidstilbud, åbne for alle og ikke for sent om aftenen

Nogle skriver, at de synes, at fritidstilbuddene på Frederiksberg skal være billigere. Fx undrer en sig over, hvor dyrt det er at gå til dans i forhold til at gå til fodbold – begge er i klubber, men prisen for danseundervisning er mere end ti gange så høj. Der er også nogle af de unge, der har et ønske om at få en gratis computercafe, og andre anfører, at det skulle være billigere at gå til musikundervisning.

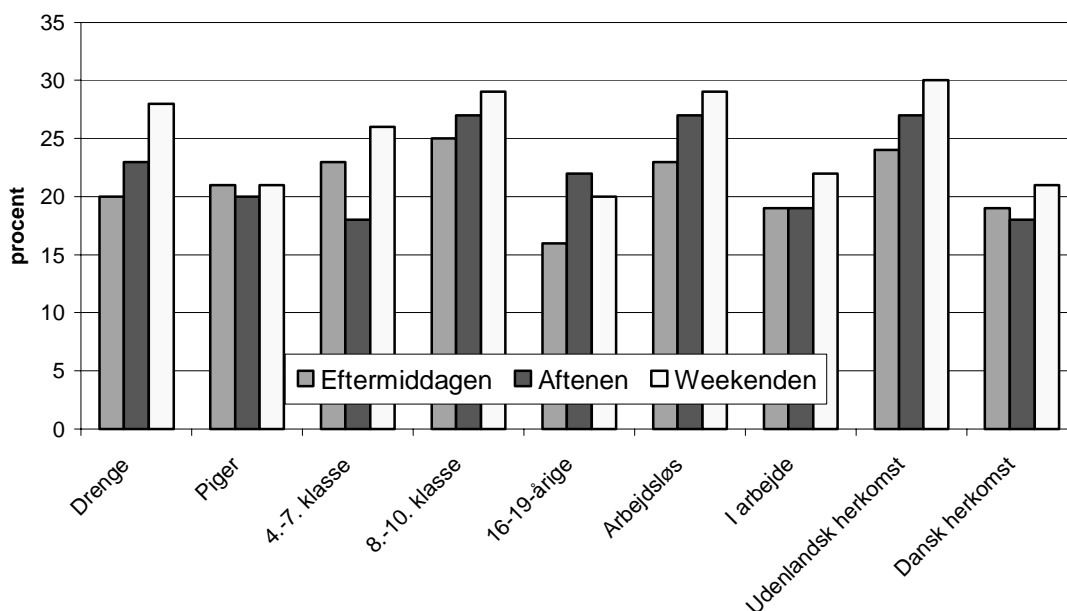
Nogle af de unge, der deltager i undersøgelsen, bor ikke på Frederiksberg, men går i skole på en af privatskolerne på Frederiksberg. Rigtig mange af disse unge vil meget gerne have mulighed for at være sammen med deres kammerater i fritiden og synes derfor, at det ville være en god idé, at bl.a. klubber skal åbnes for dem, der ikke bor på Frederiksberg.

Nogle børn og unge oplever det som en barriere for deltagelse i fritidsaktiviteter, at holdene på ungdomsskolen eller træningstiderne i hallerne ligger placeret lige oven i spisetiderne eller sent på aftenen.

4.3 Hvilke fritidstilbud mangler der i kommunen?

Det generelle billede er, at langt de fleste børn og unge på Frederiksberg ikke oplever, at de mangler fritidstilbud. Således er det knap otte ud af ti børn og unge på Frederiksberg, der ikke oplever, at de savner fritidstilbud om eftermiddagen, om aftenen og i weekenderne og mellem seks og syv ud af ti unge, der heller ikke oplever, at de mangler nogle specifikke former for aktiviteter eller steder.

Figur 4.1 Børn og unge, der mangler fritidstilbud om eftermiddagen, aftenen eller i weekenderne

Det er særlig aldersgruppen, der går i 8.-10. klasse, der oplever, at de mangler fritidsaktiviteter om eftermiddagen, om aftenen og i weekenderne og i mindre grad de 16-19-årige. Der er en svag tendens til, at drenge i højere grad oplever, at de mangler fritidsaktiviteter, end piger gør. Tendensen er dog kun signifikant, når det gælder weekenderne. Børn, hvis forældre er arbejdsløse, oplever i lidt højere grad, at de mangler fritidsaktiviteter, end børn, hvis forældre er i arbejde. Ligeledes oplever børn med udenlandsk herkomst i lidt højere grad, at de mangler aktiviteter særlig om aftenen og i weekenderne end børn med dansk herkomst.

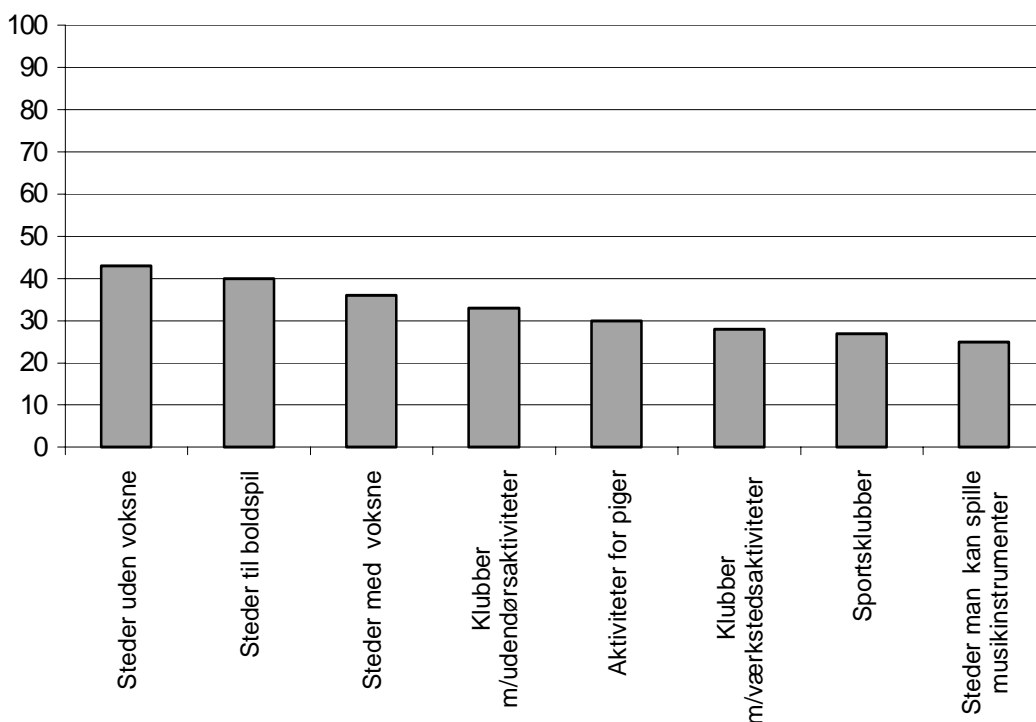
Af de børn og unge, der oplyser, at de ofte keder sig i deres fritid, ofte er meget alene hjemme og har svært ved at få tiden til at gå, er det omkring

fire ud af ti, der savner et fritidstilbud om eftermiddagen, om aftenen eller i weekenderne. Hvorimod de børn, hvis forældre har mange fritidsinteresser, eller som oplever, at tiden flyver af sted, fordi de har så mange venner eller fritidsinteresser, kun i ringe grad savner fritidsaktiviteter om eftermiddagen og om aftenen (under 15%), dog savner næsten en ud af fire i denne ellers så tilfredse gruppe fritidsaktiviteter i weekenderne.

4.4 Hvilke fritidstilbud efterlyses?

Men hvad er det så for steder eller aktiviteter, som børn og unge på Frederiksberg synes, at de mangler?

Figur 4.2 Rangordning af aktiviteter eller steder i fritiden, som efterlyses. Procent

Mindst en tredjedel af undersøgelsens børn og unge oplyser, at de mangler steder for børn og unge, hvor der ikke er voksne eller er ansat voksne, steder, hvor man kan spille bold, eller klubber, hvor der er udendørsaktiviteter. Men der er også bemærkelsesværdigt, at ikke mindre end tre ud af ti børn og unge synes, at der mangler et sted kun for piger (gælder for lidt

under halvdelen af alle piger), og at en fjerdedel af børn og unge synes, at der mangler et sted, hvor man kan spille på musikinstrumenter.

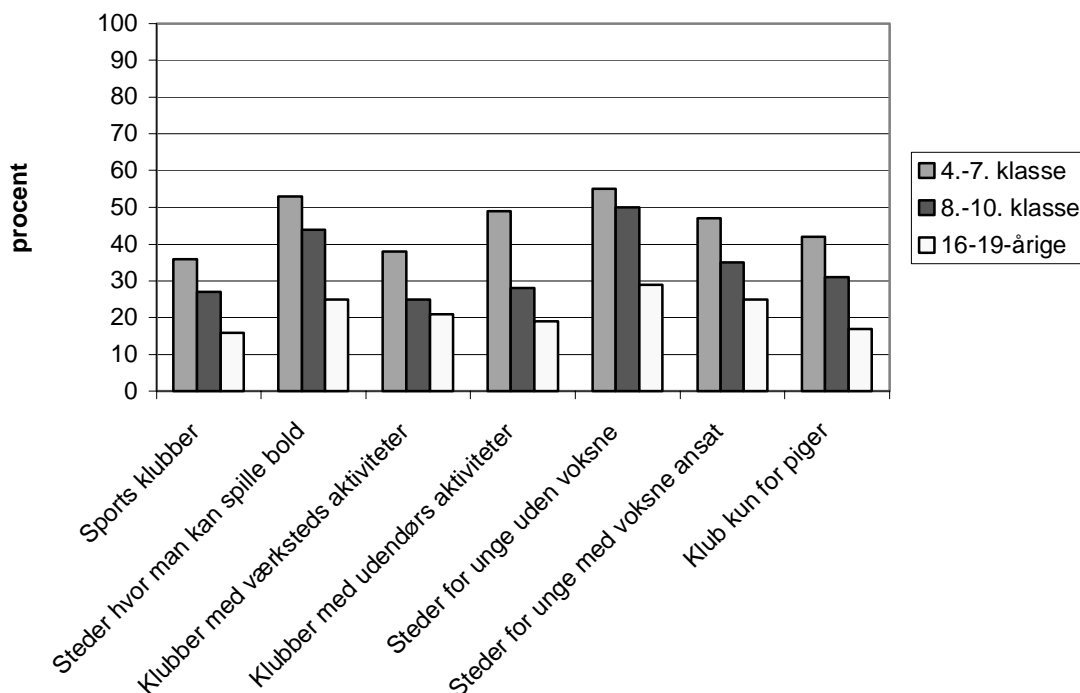
Det er særlig drengene, der efterlyser sportsklubber (tre ud af ti drenge og to ud af ti piger) og steder, hvor man kan spille bold (fem ud af ti drenge og tre ud af ti piger), mens det særlig er pigerne, der efterlyser aktiviteter kun for piger (lidt over fire ud af ti piger og en ud af ti drenge). I forhold til ens familiebaggrund er der kun få signifikante udsving, og det gælder således, at der er lidt flere af fremmed herkomst end med dansk, der efterlyser klubber med udendørsaktiviteter og aktiviteter kun for piger eller sportsklubber. Ligeledes er der en svag, men signifikant tendens til, at børn af arbejdsløse forældre i højere grad end børn af forældre, der er i arbejde, oplever, at de mangler steder for unge, hvor der er ansat voksne, og sportsklubber (arbejdsløse forældre: fire ud af ti/forældre i arbejde: tre ud af ti).

Der er forskel på, hvilke aktiviteter man efterlyser, og hvor gammel man er, men generelt gælder det, at de yngste grupper er dem, der efterlyser flest aktiviteter, og jo ældre en gruppe man tilhøre, des færre aktiviteter efterlyser man. Eksempelvis er det over halvdelen af dem, der går i 4.-7. klasse, der oplever, at de mangler steder, hvor de kan spille bold, og steder for unge, hvor der ikke er voksne, mens det kun gælder for mellem to og tre ud af ti i gruppen af 16-19-årige. Dette kan tolkes som et aldersspecifikt resultat, hvor de ældre kan tænkes at have nok at gøre med skole, lektier og kammerater og ikke ønsker, at nogen skal sætte dem i gang, mens de yngre oplever, at de har mere tid, de ikke ved, hvad de skal stille op med, og de er vant til fra SFO'en at lave strukturerede aktiviteter om eftermiddagen eller i hver tilfælde have mulighed for det, så måske er de mere forvente eller rastløse, hvis der ikke bliver serveret aktiviteter for dem. Hvis vi ser på, hvor mange børn og unge der i deres fritid oplever, at de har svært ved at få tiden til at gå, er billedet nemlig det samme. I 4.-7. klasse er der to ud af ti, der oplever, at de i deres fritid har svært ved at få tiden til at gå, mens det for de 18-19-årige nærmer sig nul ud af ti.

En delvis undtagelse fra alderskurven er dog i forhold til spørgsmålet, om man savner steder, hvor man kan komme til at spille på musikinstrumenter, men tendenserne i denne kategori er ikke signifikante.

Figur Mangler aktiviteter eller steder i fritiden

4.3

Af de børn og unge, der oplyser, at de ofte føler sig meget alene (i skolen og i deres fritid), samt at de har svært ved at få tiden til at gå, opleves det i højere grad, at der mangler steder og aktiviteter i fritiden. Prioriteringen er næsten den samme således, at topscorerne på mangellisten blandt de børn og unge, der oplyser, at de har svært ved at få tiden til at gå, er følgende tre: steder for børn og unge, hvor der er ansat voksne (54%) steder, hvor der ikke er voksne (52%) og steder, hvor man kan spille bold (50%).

4.5 Ønsker til rammer for et fritidstilbud

Rammerne for fritidstilbuddene

Samlet kan man sige, at det er meget vigtigt, at der i et fritidstilbud til børn og unge er andre børn og unge på samme alder, at der er mulighed for at dyrke sport, mulighed for at hygge sig uden voksne, og at der er åbent om eftermiddagen.

Tabel 4.1 Rangordning af, hvad børn og unge synes er meget vigtigt i et fritids-tilbud

Andel børn og unge, der svarer »meget vigtigt«	Procent	N
Børn og unge på egen alder	85	1125
Mulighed for at dyrke sport	84	1119
Åbent om eftermiddagen	83	1123
Mulighed for hygge uden voksne	82	1122
Mulighed for at købe mad	75	1120
Personlig rådgivning	75	1113
Fællesudflugter og ture	73	1119
Voksne, der har tid til at snakke	68	1125
Åbent om aftenen	68	1125
Faste åbningstider	67	1124
Internet	66	1121
Diskotek/fest i weekend	64	1119
Bruge skolens lokaler	64	677 (unge ikke spurgt)
Mulighed for lektiehjælp	61	1123
Tv og video	61	1121
Voksne til at lave aktiviteter	61	1123
Mange spil	61	679 (unge ikke spurgt)
Computer	60	1120
værksteder	59	1119
Fitness mv.	56	1115
Åben i weekender	52	1124
Børn, der er ældre	43	1118
Rampe til skateboard og rulleskøjter	39	1119
Playstation, gamebox mv.	34	1124
Rollespil	32	1116
Børn, der er yngre	25	679 (unge ikke spurgt)
Pligt til at være medlem	24	1118

Åbningstiderne

Mere end otte ud af ti børn og unge på Frederiksberg synes, at det er vigtigt, at et fritidstilbud har åben om eftermiddagen, knap syv ud af ti synes, at det er vigtigt, at der er åbent om aftenen, og lidt over fem ud af ti synes, at det er vigtigt med weekendåben.

Der er lidt flere drenge end piger, der synes, at det er vigtigt, at et fritidstilbud har åbent i weekenden, og lidt flere piger end drenge, der synes,

at det er vigtigt med åbningstid om eftermiddagen, men ingen forskel når det handler om vigtigheden af aftenåbent.

Eftermiddagsåbent er der også lidt flere børn med dansk familiebaggrund, der mener er vigtigt (dansk herkomst: 85%/fremmed herkomst: 78%), og flere børn med forældre, der er i arbejde (forældre i arbejde: 85%/arbejdsløse forældre: 78%). Med hensyn til weekend- og aftenåbent er der ingen statistisk signifikante forskelle.

Der er en meget direkte sammenhæng mellem alder og ønske om åbningstid. Tendensen er, at jo ældre des større andel synes, at det er meget vigtigt, at et fritidstilbud har åbent om aftenen og i weekenderne, mens den omvendte tendens gør sig gældende for åbningstider om eftermiddagen.

Tabel 4.2 **Vigtigheden af åbningstiderne i fritidstilbuddet**

Andel børn og unge, der svarer meget vigtigt	Åben om eftermiddagen	N	Åben om aftenen	N	Åben i weekenderne	N
Dreng	78	512	(67)	515	57	551
Pige	87	611	(70)	610	48	613
4.-7. klasse	89	440	47	442	40	443
8.-10. klasse	81	241	76	241	54	240
16-19-årige	78	442	86	442	64	441

Der er ikke signifikante udsving i forhold til, om man fx føler sig meget alene i sin fritid, eller keder sig. Men der er udsving i forhold til, om man oplever, at ens forældre eller/og ens lærer skælder meget ud. De, som oplever, at deres forældre og/eller lærere skælder meget ud, synes i højere grad, at det er vigtigt, at fritidstilbuddene har åbent i weekenderne og om aftenen end dem, som ikke oplever dette. Dem, der synes, at det er svært at få kammerater eller har svært ved at få tiden til at gå, vil lidt oftere end dem, der ikke oplever dette, synes, at det er vigtigt, at et fritidstilbud har åbent om aftenen.

Fast eller løs tilknytning

Pligt til medlemskab vurderes generelt ikke som særlig vigtigt af børn og unge. Faktisk er det kun lidt over to ud af ti, der finder det meget vigtigt. Men faste åbningstider i fritidstilbuddene oplever noget over halvdelen af børn og unge er meget vigtigt.

Der er en tendens til, at medlemskab prioriteres højere, jo yngre en gruppe man tilhører, således at det blandt 4.-7.-klasserne er tre ud af ti, der finder, at fast medlemskab er meget vigtigt, mens det kun gælder for to ud af ti i aldersgruppen 16-19 år. Med hensyn til faste åbningstider er der ingen signifikante udsving.

Der er en svag tendens til børn af arbejdsløse forældre, drenge og de børn og unge, der ofte føler sig alene i fritiden, i lidt højere grad også synes, at det er meget vigtigt med fast medlemskab i en fritidsaktivitet (i forhold til børn og unge af forældre i arbejde, piger og de unge, der ikke føler sig alene).

De andre børn og unge

Det er det store flertal, der synes, at det er meget vigtigt, at der i en fritidsaktivitet er andre børn og unge på ens egen alder (mere end otte ud af ti). Lidt under halvdelen finder det meget vigtigt, at der er børn og unge, der er ældre (fire ud af ti), og relativt få synes, at det er vigtigt, at der er nogen, der er yngre end dem selv (knap tre ud af ti).

Tabel 4.3 Vigtigheden af, at der er særlige grupper af børn og unge i fritidstilbuddet

Andel børn og unge, der svarer meget vigtigt	Ældre	N	Samme alder	N	Yngre	N
Drenge	39	506	81	531	(27)	332
Piger	46	612	88	612	(23)	347
4.-7. klasse	(40)	437	88	440	28	437
8.-10. klasse	(49)	238	86	242	19	240
16-19-årige	(42)	443	81	443	*	*

Bem.: () tallet er ikke statistisk signifikant. *spørgsmålet indgik ikke i unge-spørgeskemaet.

Pigerne synes i lidt højere grad end drengene, at det er meget vigtigt, at der i et fritidstilbud er nogen, der er ældre end dem selv, og at der er jævnaldrende. Hvorimod der ikke er statistisk signifikante forskelle i synet på, om der er yngre.

Ønsket om, at der i et fritidstilbud er unge, der er jævnaldrende, er særlig stærkt hos 4.-7.-klasserne, hvor næsten ni ud af ti finder det meget vigtigt, mens det blandt de 16-19-årige dog også gælder for hele otte ud af ti.

Blandt de børn og unge, der synes, at de mangler et sted at være, hvor der ikke er voksne, er der en smule overvægt i andelen, der finder det meget vigtigt, at der er andre børn og unge, der er jævnaldrene eller ældre end dem selv, hvorimod hvis man oplever, at ens forældre skælder meget ud, eller man har svært ved at få kammerater, har man også en lidt større sandsynlighed for at synes, at det er meget vigtigt, at der er yngre i et fritidstilbud.

De voksne

Generelt kan man sige, at der stilles nogenlunde de samme krav til de voksne i et fritidstilbud, som der gør til de voksne derhjemme, i forhold til at de både skal være der og ikke være der. For børn og unge vil gerne have, at de voksne er der, så de har mulighed for at snakke med dem, hvis de har lyst til det eller brug for det, og de unge skal omvendt også have mulighed for at trække sig tilbage til deres »eget værelse« og blive fri for at have med voksne at gøre og bare snakke og hygge med kammerater eller lave noget for sig selv. Men det er også rart at have nogen voksne, der kan sætte aktiviteter i gang, når man keder sig. Det er således over halvdelen (seks ud af ti) af børn og unge i undersøgelsen, der synes, at det er meget vigtigt, at der er voksne til at sætte aktiviteter i gang, og lidt flere (næsten syv ud af ti), der synes, at det er meget vigtigt, at der er voksne, der har tid til at snakke, og lidt flere endnu (otte ud af ti) synes, at det er meget vigtigt, at der er mulighed for, at man kan hygge sig i fred og ro uden voksne.

Tabel 4.4 Vigtigheden af forskellige voksenroller i fritidstilbudet

Andel børn og unge, der svarer meget vigtigt	Voksne til at sætte aktiviteter i gang, pct.	N	Voksne der har tid til at snakke, pct.	N	Mulighed for at hygge i fred og ro uden voksne, pct.	N
Drenge	(59)	511	60	531	78	511
Piger	(62)	612	74	612	86	611
4.-7. klasse	70	440	(70)	441	87	441
8.-10. klasse	52	240	(64)	241	87	238
16-19-årige	55	443	(67)	443	75	443

Bem.: () betyder, at tallet ikke er statistisk signifikant.

Der er lidt flere piger end drenge, der synes, at det er meget vigtigt, at de voksne har tid til at snakke (piger mere end syv ud af ti, drenge seks ud af ti), og det store flertal af pigerne synes, at det er meget vigtigt, at der er mulighed for at hygge sig i fred og ro uden voksne. Selv om der er relativt færre drenge, der mener dette, er det dog næsten otte ud af ti. Der er ingen statistisk signifikante udsving på etnisk baggrund.

Det er især de yngste, der gerne vil have voksne igangsættere. Der er således næsten syv ud af ti i 4.-7. klasse, der synes, at det er meget vigtigt, at der er voksne til at sætte aktiviteter i gang, mens det kun gælder for lidt over fem ud af ti af de ældre grupper. Når det handler om at have mulighed for at hygge sig i fred og ro uden voksne, er det det store flertal af grundskoleeleverne, der synes, at det er meget vigtigt, mens der lidt færre af de 16-19-årige, der synes det.

Tabel 4.5 De voksne og særlige grupper af unge

Andel børn og unge, der svarer meget vigtigt	Voksne til at sætte aktiviteter i gang, pct.	N	Voksne, der har tid til at snakke, pct.	N
Går til faste aktiviteter hver uge				
Ja	65	740	(68)	740
Nej	53	383	(68)	383
I min fritid keder jeg mig ofte				
Ja	68	183	76	183
Nej	59	929	66	929
I SFO2'en er de voksne gode til at sætte aktiviteter i gang				
Ja	77	228	75	228
nej	65	83	60	83
I Klubben er de voksne gode at snakke med				
Ja	(75)	147	77	147
Nej	(70)	165	57	165

Bem.: () tallet er ikke statistisk signifikant.

De, der går til faste fritidsaktiviteter hver uge eller går i klub, synes i lidt højere grad, at det er meget vigtigt, at der er voksne, der sætter aktiviteter i

gang end dem, der ikke gør dette. Hvis man går i klubben eller SFO2en og oplever, at de voksne er gode til at sætte aktiviteter i gang eller gode at snakke med, så er der flere, der også synes, at det er meget vigtigt, at de voksne i et fritidstilbud er gode til at sætte aktiviteter i gang, og at de er gode at snakke med. Man kan sige, at hvis man oplever, at noget er godt, er der en tendens til, at man også synes, at det er meget vigtigt i et fritidstilbud. Ikke overraskende finder de, der ofte keder sig i deres fritid, lidt oftere, at det er meget vigtigt, at de voksne både sætter aktiviteter i gang og har tid til at snakke, end dem, der ikke oplever, at de keder sig. Hvis man oplever, at man er meget alene i skolen eller i hjemmet i fritiden, er der dog ikke noget signifikant udsving i forhold til, hvad man synes er meget vigtigt i forhold til de voksne i et fritidstilbud.

Aktivitetstilbud i fritidstilbuddene

Generelt kan man sige, at børn og unge i dag forventer, at de i et fritidstilbud kan gøre nogle af de samme ting, som de kan derhjemme, nemlig se fjernsyn, video, have adgang til computer mv. og så helst lidt mere fx mulighed for at spille de nyeste spil på computeren og ikke mindst muligheden for at gøre det sammen med andre jævnaldrende.

Således er det seks ud af ti børn og unge i undersøgelsen, som svarer, at muligheden for at benytte computer, gå på internet og at se tv og video er meget vigtigt i et fritidstilbud. Der er også seks ud af ti, der synes, at det er meget vigtigt med mange spil i et fritidstilbud, mens der kun er lidt over tre ud af ti, der synes, at det er vigtigt, at der er Playstation, X-box eller lignende, og kun tre ud af ti, der synes, at rollespil er meget vigtigt. Men variationerne er relativt store, når man ser på såvel alder som køn og herkomst.

Tabel 4.6 Vigtigheden af, at der i et fritidstilbud er mulighed for at bruge interaktive medier mv. og spil

Børn og unge, der svarer meget vigtigt:	Playstation mv., pct.	Tv og video, pct.	Computer, pct.	Internet, pct.	Rolle-spil, pct.	Mange spil, pct.
Drenge	55	69	70	74	38	71
Piger	17	53	51	60	26	51
4.-7. kl.	40	64	64	64	41	66
8.-10. kl.	40	75	70	78	25	51
16-19-årige	25	49	49	62	26	(*)
Forældre:						
– Arbejdsløs	41	66	65	(70)	(32)	(62)
– I arbejde	31	59	58	(65)	(32)	(61)
Udenlandsk herkomst	37	66	67	71	(30)	(64)
Dansk herkomst	32	58	56	64	(33)	(59)

Bem.: * Er ikke blevet spurgt. () andelen er ikke statistisk signifikant.

I forhold til disse aktiviteter er køn en afgørende faktor. Der er en klar tendens til, at drenge i højere grad end piger synes, at det er meget vigtigt, at der er spil og computer/internet i et fritidstilbud. Eksempelvis er det lidt over halvdelen af alle drenge, der synes, at Playstation og lignende er meget vigtig, mens det kun gælder for under to ud af ti piger. For computer, tv og video og mange spil gælder det, at omkring syv ud af ti drenge finder, at det er meget vigtigt i et fritidstilbud, hvor det kun er omkring fem ud af ti piger. Synet på det meget eftertragtede internet er knap så kønsskævt, idet lidt over syv ud af ti drenge og seks ud af ti piger synes, at det er meget vigtigt i et fritidstilbud.

Alder er også vigtig for ens syn på disse aktiviteter. For aktiviteter såsom rollespil og mange spil gælder det, at de yngre børn og unge i højere grad end de ældre synes, at det er meget vigtigt i et fritidstilbud. Derimod er der en særlig stor andel af elever fra 7.-10. klassetrin, der synes, at tv og video, computere og særlig internettet er meget vigtigt. Det er bemærkelsesværdigt, at den ældste gruppe er dem, der i alle kategorier har den laveste andel, der synes, at disse aktiviteter er meget vigtige i et fritidstilbud. En mulig forklaring er, at de unge i højere udstrækning har adgang til computere og internet på deres uddannelsesinstitution, i hjemmet eller på deres arbejdsplads, og vi ved fra andre undersøgelser, at mange unge har

eget fjernsyn/video og evt. Playstation, dermed er deres syn på vigtigheden af disse i et fritidstilbud ikke så stor.

En anden tendens, der dog ikke er så markant, er, at børn og unge med udenlandsk herkomst i noget højregrad end børn og unge med dansk herkomst synes, at spil og computer/internet er meget vigtigt i et fritidstilbud.

Der er en overvægt af drenge i de yngste klasser, der synes, at muligheden for at lege rollespil er meget vigtigt i et fritidstilbud. Faktisk er det en smule overraskende, at der er så relativt mange piger (en fjerdedel), der også synes, at det er meget vigtigt.

Der er mange statistisk signifikante udslag på undergrupper. Disse viser, at der er en tendens til, at de børn og unge, der oplever, at de mangler fritidstilbud såvel om eftermiddagen og aftenen som i weekenderne, oftere efterspørger computer, internet, tv og video. Endvidere er der en tendens til, at de børn og unge, som oplever, at de ofte får skældud af deres lærere eller deres forældre, også oftere efterspørger computer, internet og tv og video, og dette gælder også for de børn og unge, som ofte føler sig alene derhjemme eller i deres fritid.

Tendenserne er antalsmæssigt ikke voldsomt store, men alligevel signifikante og giver således et billede, af at de unge, der ofte føler sig alene, oplever, at de får skældud, og synes, at der mangler tilbud til dem på alle tidspunkter, også ofte er dem, der netop efterspørger at have adgang til computer, internet og tv og video i et fritidstilbud.

Tabel 4.7 Særlige grupper af børn og unge og aktiviteter i fritidstilbud

Børn og unge, der svarer, at det er meget vigtigt:	Computer, pct.	N	Internet, pct.	N	TV og video, pct.	N
Mangler fritidstilbud, der er åbent om:						
eftermiddagen						
Ja	66	228	75	230	66	229
nej	58	887	64	886	59	887
aftenen						
ja	67	239	78	240	75	241
nej	58	874	63	874	57	873
weekenden						
ja	67	270	72	271	73	271
nej	57	841	62	841	57	841
Skælder ud:						
Lærerne						
ja	73	158	79	157	80	158
nej	64	498	65	498	64	499
Forældrene						
Ja	(66)	141	74	139	68	141
nej	(59)	936	65	938	60	937
Føler sig alene						
derhjemme						
Ja	69	128	74	129	68	129
nej	59	956	65	956	60	957
i fritiden						
Ja	66	137	73	137	(64)	136
Nej	59	964	65	965	(60)	965

Muligheder for at dyrke sport

Mere end otte ud af ti børn og unge på Frederiksberg synes, at det er meget vigtigt, at de har mulighed for at dyrke sport (fodbold, rundbold osv.) i et fritidstilbud. Og over halvdelen synes, at fitnessmuligheden er meget vigtig. Lidt mindre, nemlig fire ud af ti synes, at det er vigtigt i et fritidstilbud, at der er mulighed for at stå på ramper.

Tabel 4.8 Vigtigheden af, at der i et fritidstilbud er mulighed for at dyrke sport, fitness og stå på ramper

Børn og unge, der svarer meget vigtigt	Mulighed for at dyrke sport, pct.	N	Fitnessmuligheder (aerobic, styrketræning), pct.	N	Ramper til rulle-skøjter og skateboard, pct.	N
Dreng	86	513	49	505	41	511
Pige	83	606	61	610	38	608
4.-7. klasse	88	440	38	434	33	438
8.-10. klasse	82	239	58	237	41	238
16-19-årige	82	440	72	444	39	443

Hvor drengene lidt oftere end pigerne finder, at sport er meget vigtigt i et fritidstilbud, finder pigerne lidt oftere end af drengene, at det er vigtigt med en fitnessmulighed. Hvor den yngste gruppe (4.-7.-klasserne, både drenge og piger) er den gruppe, hvor allerflest finder sportsmuligheden meget vigtig, er det i den ældste gruppe, der er flest, som finder fitnessmuligheden meget vigtig. Synet på, om ramper er meget vigtigt, er relativt jævnt fordelt, men med en lille overvægt i andelen af drenge og 8.-10.-klasse-elever.

Overraskende nok er der kun små ikke signifikante udsving, når det gælder herkomst og forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet. Af de børn og unge, der oplever, at de mangler et fritidstilbud om eftermiddagen og om aftenen, er der mellem seks og syv ud af ti, der synes, at en fitnessmulighed er meget vigtig, hvor det kun gælder for omkring fem ud af ti af de børn og unge, der ikke oplever, at de mangler et fritidstilbud på disse tidspunkter. Der er i øvrigt en tendens til, at den gruppe af børn og unge, som ofte oplever, at de får skæld ud af deres forældre, oftere synes, at fitnessmuligheden er meget vigtig end de børn, der ikke oplever, at de ofte får skæld ud. Dette kan ikke forklares med alder eller kønstendenserne. Man kan således tolke det, som at der på tværs af alder og køn er en gruppe af børn og unge, der ofte oplever at få skældud, og som synes, at de mangler fritidstilbud om eftermiddagen og om aftenen, altså i nogen grad er udsatte, og denne gruppe har en statistisk signifikant større tendens til at opleve, at fitness er meget vigtigt i et fritidstilbud.

Uden mad og drikke..

Generelt gælder det for mange børn, at de ikke altid får spist morgenmad, og en del særlig af de ældre elever har ikke madpakker med. Derfor er det vigtigt, at fritidstilbudet kan være ligesom »derhjemme«, hvor de unge ville åbne køleskabet, så snart de kom hjem. Det er altså vigtigt, at der er mulighed for at købe mad i et fritidstilbud. Faktisk er det næsten otte ud af ti børn og unge i undersøgelsen, der finder dette meget vigtigt.

Der er en svag tendens (signifikant) til, at det særlig er de lidt ældre børn i 8.-10. klasse, der synes, at det er meget vigtigt, men ellers er der ikke nogen signifikante sammenhænge at spore.

Værksteder

Der er seks ud af ti børn og unge, der finder, at det er meget vigtigt, at der er værkstedsaktiviteter i et fritidstilbud. Aldersmæssigt fordeler det sig sådan, at det særlig er den yngste gruppe (4.-5.-klasserne), der har en lille overrepræsentation.

Tabel 4.9 Vigtigheden af, at der i et fritidstilbud er mulighed for at deltage i værkstedsaktiviteter

Andel børn og unge, der svarer »meget vigtigt«	Værkstedsaktiviteter, pct.	N
Drenge	47	510
Piger	69	609
4.-7. klasse	62	448
8.-10. klasse	52	238
16-19-årige	59	443
Arbejdsløs	53	289
I arbejde	60	807
Udenlandsk herkomst	55	362
Dansk herkomst	60	743

Der er en svag, men signifikant tendens til at børn og unge med dansk herkomst og børn og unge med forældre, der er i arbejde, i højere grad end dem med udenlandsk herkomst og forældre, der er arbejdsløse, mener, at det er meget vigtigt med værkstedsaktiviteter. Man kunne tolke det i retning af, at det særlig er de ressourcestærke børn, der efterspørger værkstedsaktiviteter.

Mere kraftig er dog den kønsmæssige skævhed. Der er således flere piger end drenge, der finder, at det er meget vigtigt, at der er værkstedsaktiviteter. Det er syv ud af ti piger, der mener dette, mod knap fem ud af ti drenge. Hvis man ser på den gruppe, der oplever, at der mangler et fritidstilbud kun for piger, er der næsten syv ud af ti, der synes, at værkstedstilbud er meget vigtige, hvorimod det kun gælder for lidt over fem ud af ti, som ikke synes, at der mangler et fritidstilbud kun for piger. Der er altså en tendens til, at særlig piger efterlyser værkstedsaktiviteter, og at det endvidere særlig er de piger, der også gerne vil være alene sammen.

Lektiehjælp

Der er seks ud af ti børn og unge, der finder, at lektiehjælp er meget vigtigt i et fritidstilbud.

Tabel 4.10 Vigtigheden af, at der i et fritidstilbud er mulighed for at få lektiehjælp

Andel børn og unge, der svarer »meget vigtigt«	Lektiehjælp, pct.	N
Drenge	51	511
Piger	69	612
4.-7. klasse	53	440
8.-10. klasse	63	240
16-19-årige	67	443
udenlandsk herkomst	66	367
dansk herkomst	58	742

Der er en tendens til, at lidt flere piger end drenge synes, at lektiehjælp er meget vigtigt. Endvidere er der lidt flere børn og unge med udenlandsk herkomst end dem med dansk herkomst, der mener, at lektiehjælp er meget vigtigt.

Man skulle måske tro, at det særlig var de yngre børn, der oplevede, at det var vigtigt at få hjælp til lektierne, men sådan forholder det sig ikke. Billedet er tvært imod, at jo ældre man er, des større andel synes, at lektiehjælp er meget vigtigt i et fritidstilbud.

Det er bemærkelsesværdigt, at der er en sammenhæng mellem de unge, der ikke oplever, at deres lærere skælder meget ud (modsat dem, der oplever dette), og de unge, som synes, at deres lærere er gode at snakke

med (modsat de unge, som ikke oplever dette), også i højere grad finder, at det er meget vigtigt med lektiehjælp.

Man kan sige at de børn og unge som nok finder, at de opgaver, de skal klare i skolen er svære, men samtidig oplever, at der er voksne, som kan hjælpe dem på en god måde er mere tilbøjelige til at ønske hjælp af voksne til at klare deres skolearbejde i fritiden.

Brug af skolens lokaler

Det er lidt over seks ud af ti, der mener, at det er meget vigtigt, at man i et fritidstilbud har mulighed for at bruge skolens lokaler. Dette gælder på tværs af klasser og aldersgrupper. Der er en overrepræsentation af piger, der synes, det er meget vigtigt. Ses dette i forhold til, at der også er en overrepræsentation af piger, der synes, at det er meget vigtigt med adgang til værksteder i et fritidstilbud, er det ikke så overraskende, men ses det i forhold til ønsket om at have adgang til computer og internet, hvor drengene havde en overrepræsentation er det ikke helt så indlysende. Forklaringen kan søges i, at flere piger end drenge oplever, at lærerne er gode at snakke med, og de oplever ikke i så høj grad som drengene, at lærerne skælder meget ud. Der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem at have et godt forhold til lærerne i skolen og det at have lyst til såvel at få lektiehjælp som at komme på skolen i fritiden.

Her er det vigtigt at understrege, at der altså er en gruppe af grundskoleelever, der ikke synes, at lærerne er gode at snakke med og måske ikke er så skoleorienterede, og for denne gruppe, hvor der er overrepræsentation af drenge, er det vigtigt, at deres fritidsaktiviteter er fysisk adskilt fra skolen.

Tabel 4.11 **Vigtigheden af, at der i et fritidstilbud er mulighed for at bruge skolens lokaler**

Skolebørn, der svarer »meget vigtig« (spørgsmålet stilles ikke til de unge)	Mulighed for at bruge skolens lokaler, pct.	N
Drenge	59	333
Piger	68	344

Behov for personlig rådgivning

Det er hele 75%, der finder, at rådgivning for børn og unge med personlige problemer er meget vigtigt. Der er en vis kønsforskel, idet mere end otte ud af ti piger (mod knap syv ud af ti drenge) synes, at det er vigtigt med personlig rådgivning. Aldersmæssigt er der en klar tendens til, at der er en større andel, der finder personlig rådgivning meget vigtig, jo ældre en gruppe man tilhører. Dette kan forklares med, at de ældre børn og unge ofte har brug for at kunne gå til andre end deres forældre, når de skal snakke om deres problemer fx i forhold til seksualitet og pubertetsopgør i hjemmet.

Der er ikke forskel på unge med forskellig herkomst eller med forældre, der er i arbejde eller arbejdsløse. Men der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem børn og unge, der ofte føler sig alene derhjemme, og en højere andel, der synes, at det er meget vigtigt, at der er mulighed for personlig rådgivning for børn og unge. Man kunne tro, at de børn og unge, der følte sig meget alene, måske gerne vil kunne søge personlig rådgivning fordi de har problemer, der fx kommer til udtryk i, at de oplever, at deres lærere og forældre skælder meget ud. Men der er ingen signifikant sammenhæng mellem de børn og unge, der oplever, at deres lærere eller deres forældre skælder meget ud, og andelen, der synes, at personlig rådgivning er meget vigtig. Udsving kan heller ikke forklares i kønsforskellen, idet der ikke er forskel på andelen af drenge og piger, der føler sig alene hjemme. Så sammenhængen handler altså om, at de, der føler sig alene derhjemme, simpelthen har et større behov for at have et sted at henvende sig, hvor de kan komme til at snakke med voksne om deres situation.

De unge, der oplever, at lærerne er gode at snakke med, synes i højere grad, at personlig rådgivning er meget vigtigt end de unge, der ikke oplever, at lærerne er gode at snakke med. Dette kunne pege i retning af, at har den enkelte den erfaring, at man godt kan snakke med voksne i skoleregi, har man også mere tillid til, at andre voksne kan være gode at snakke med.

Tabel 4.12 Vigtigheden af, at der i et fritidstilbud er personlig rådgivning, alder og køn

Børn og unge, der svarer »meget vigtigt«	Personlig rådgivning, pct.	N
Drenge	66	507
Piger	83	606
4.-7. klasse	70	434
8.-10. klasse	76	238
16-19-årige	80	441
<i>Jeg føler mig ofte alene derhjemme</i>		
ja	82	127
nej	74	952
<i>Lærerne er gode at snakke med</i>		
ja	75	413
nej	67	248

Diskotek og udflugter

Der viser sig at være en stor interesse for, at der indgår diskotek/fester i fritidstilbuddene i weekenden, idet mere end seks ud af ti mener, at det er meget vigtigt. Pigerne er lidt mere interesserede end drengene, men der er ingen forskel på herkomst. Ikke overraskende er der en sammenhæng mellem alder og synet på, at det er meget vigtigt med diskotek og fester i weekenderne. Den gruppe, hvor flest synes, at det er meget vigtigt, er 8.-10.-klasserne, hvor mere end syv ud af ti finder det meget vigtigt, mens den gruppe der har den mindste opbakning, er 4.-7.-klasserne, hvor det er mellem fem og seks ud af ti, der finder diskotek og fester i weekenderne meget vigtige i et fritidstilbud. Der er en lille signifikant tendens til, at de, der oplever, at lærerne eller forældre skælder meget ud, i højere grad også synes, at det er meget vigtigt, at der i fritidstilbud indgår diskotek og fester i weekenderne. Af de, der mener, at lærerne og forældrene skælder meget ud, er det lidt over syv ud af ti, mens det for gruppen, der ikke oplever, at lærere og forældre skælder meget ud, er seks ud af ti.

Tabel 4.13 Vigtigheden af, at der i et fritidstilbud er fester og fællesudflugter

Børn og unge, der synes, at det er »meget vigtigt« med	Diskotek og fester/udflugter, pct.	N	Fælles udflugter, pct.	N
Dreng	61	510	69	511
Pige	66	609	77	608
4.-7. klasse	56	436	83	438
8.-10. klasse	74	239	73	237
16-19-årige	66	444	63	444

Ligeledes er der mange (syv ud af ti), der finder, at fællesudflugter og ture fx i biografen eller i svømmehallen er meget vigtige fritidstilbud. Det er en overvægt af piger, der synes, at det er meget vigtigt, og tendensen er meget aldersbestemt. Der er således særlig stor opbakning i den yngste gruppe 4.-7.-klasserne, hvor hele otte ud af ti synes, det er meget vigtigt. Det er endnu mere udtalt, at ni ud af ti i 4.-5. klasse synes, at fællesudflugter og ture er meget vigtigt i et fritidstilbud. Endvidere synes børn og unge med udenlandsk herkomst lidt oftere, at det er meget vigtigt, end børn og unge med dansk herkomst.

5 Særlige grupper af børn og unge på Frederiksberg

5.1 De vigtigste resultater

Samlet giver interviewene det indtryk, at de unge på Frederiksberg synes, at der er masser af fritidstilbud, som de kan melde sig til – hvis de vil. De oplever, at det primært er dem selv, der bestemmer og styrer, hvad de vil lave i deres fritid, men alt efter alder, og hvilken gruppe man tilhører, har kammeratskabsgruppen og forældrene varierende indflydelse på, hvad der vælges, og hvor længe den enkelte fortsætter med en given fritidsaktivitet.

De børn og unge, vi har interviewet, oplever ofte, at det er deres »egen skyld«, hvis de keder sig i deres fritid eller ikke går til organiserede aktiviteter. Hovedparten af de børn og unge, vi har haft kontakt med, giver dog udtryk for, at de er meget glade for den måde, de bruger deres fritid på, og det uanset om de har mange, få eller ingen organiserede fritidsaktiviteter.

For den yngste del af gruppen handler valg af fritidsinteresser og aktiviteter meget om, hvad de (og deres forældre) har lyst til/er gode til, hvad kammeraterne laver, og hvad der er sejt. For den ældste del af gruppen er det også vigtigt, hvad kammeraterne laver, og hvad der er sejt, men flere af de interviewede lægger mere vægt på, at fritidsaktiviteter og interesser i høj grad styres (og begrænses) af, hvor mange penge fritidstilbuddene koster. Eksempelvis er attraktive aktiviteter som styrketræning og computer-cafe-besøg temmelig omkostningstunge for de unge.

Flere børn og unge med anden etnisk baggrund end dansk (pakistanske og tyrkiske unge) giver udtryk for, at der mangler nogle steder i deres lokalområde, hvor de kan være sammen. Særlig pigerne oplever et stort behov for væresteder eller klubber kun for piger. Her er den fysiske afstand

til fritidsaktiviteterne også af stor betydning, idet flere piger med anden etnisk baggrund end dansk ikke kan lide eller ikke må færdes ude om aftenen, eller i det hele taget bevæge sig alt for langt væk hjemmefra. Eksempel på en fritidsaktivitet, som flere fra denne gruppe har oplevet som en succes, er svømning i Frederiksberg svømmehal lørdag formiddag som er forbeholdt kvinder/piger. Et andet eksempel er skolernes forlængede åbningstid med mulighed for lektiehjælp og adgang til computer og socialt samvær. Dette finder de piger, vi har interviewet, med dansk baggrund også er et rigtig godt fritidstilbud.

Blandt alle drengegrupperne er der et udtalt ønske om, at der centralt på Frederiksberg blev etableret ramper til skateboard og rulleskøjter. Nogle tiltrækkes primært af muligheden for at stå på eller lære at stå på rulleskøjter og skateboard, mens andre primært tiltrækkes af at have et sted, der er sejt at hænge ud med vennerne. Særlig den første gruppe er interesseret i, at der også er voksne/ældre unge, der holder opsyn og kan undervise dem, der havde lyst til at lære at bruge ramperne.

Fælles for drengegrupperne er også deres optagethed af computer og computerspil. Som fritidsaktivitet fylder dette meget, og ønskerne til øget adgang til at kunne spille spil og være på nettet er udtalt i de grupper, vi har haft kontakt med. For nogle af drengene gælder det endvidere, at fysisk udfoldelse i form af styrketræning er meget populært og savnes som kommunalt fritidstilbud.

5.2 Metode og fremgangsmåde

Som led i uddybning af spørgeskemaerne har vi foretaget en række gruppeinterview og enkeltpersoninterview. Vi har opsøgt grupper af unge, som formodes at være underrepræsenteret i spørgeskemaundersøgelsen. Det gælder bl.a. børn og unge fra etniske minoriteter, unge, der ikke er i uddannelse eller arbejde, og børn og unge, der ikke deltager i organiserede fritidsaktiviteter eller på anden måde har en hverdag, der er ustruktureret. Temaerne og formålet med interviewene er bl.a. at finde frem til, hvad de unge bruger deres fritid til, hvilke aktiviteter de efterspørger, og hvorfor de evt. fravælger organiserede aktiviteter. Hvilken rolle deres forældre og deres kammerater spiller i forhold til valg af fritidsaktiviteter, samt hvilke øn-

sker de har til nye og anderledes tilbud i fritiden.

Vi har i alt interviewet 27 unge, 13 piger og 14 drenge i alderen 11-18 år. Interviewpersonerne fordeler sig på følgende grupper

Etnicitet	Køn	Alder	Samlet antal børn og unge
Tyrkisk og pakistansk baggrund	9 piger 5 drenge	12-17 år 12-18 år	14
Dansk baggrund	4 piger 9 drenge	12-14 år 12-17 år	13

Vi opsøgte dels de unge gennem en række kontakt personer som blev anbefalet i følgegruppen. Vi har haft kontakt med følgende personer og steder:

- Konsulent for sproglige mindretal
- Tre Falke Skolen
- Beboerrådgiver
- Ungdomspensionen Allégården
- Gadepiloterne
- Louis P fritidsklub/ungdomsklub

Dels opsøgte vi unge på steder, hvor vi ved, at nogle unge går hen, når de søger sociale sammenhænge og/eller underholdning i deres fritid. Disse steder er:

- Frederiksberg Centret
- Computercafe (på Godthåbsvej)
- Bülowshallen

I det følgende har vi søgt at give et overblik over de vigtigste erfaringer og oplysninger, som vi har indsamlet under interviewene. Vi vil beskrive de fire forskellige grupper af børn og unge, som vi skelner mellem ud fra etnicitet og køn. Beskrivelserne tager afsæt i gruppens hverdag/fritid og handler også om, hvilke forventninger og muligheder for aktiviteter som de unge kunne forestille sig var til deres rådighed.

5.3 De fire grupper af børn og unge

5.3.1 Piger med anden etnisk baggrund end dansk Kendetegn ved den udvalgte gruppe

De unge tosprogede² piger har på grund af deres anden etniske baggrund end dansk anderledes familiestrukturer, kulturer og evt. religiøs tilknytning og oplever derfor delvis anderledes behov for aktiviteter i deres fritid, end andre unge oplever.

Netop gruppen af unge tosprogede piger har en tendens til at blive overset, fordi de ikke råber højt og oftest er meget pligtopfyldende i skole og institutionsregi. De hænger sjældent på gadehjørnerne og opleves ikke som kriminelle eller andet, der kræver umiddelbar opmærksomhed og handling.

I spørgeskemaundersøgelsen udgør piger med anden etnisk baggrund end dansk i alt 200 personer, hvilket er omkring 18% af den samlede gruppe af børn og unge.

Hvad laver de i deres fritid

Nogle af de store piger har fritidsarbejde i supermarkeder. Ellers er de mest sammen med deres veninder, som primært er andre tosprogede piger, og de er sammen med deres familie. Flere af dem går tit i byen sammen med veninderne (strøget eller Frederiksberg Centret), i biografen eller er hjemme for at besøge hinanden. De passer deres små søskende, laver lektier og ser tyrkisk fjernsyn (serier og nyhederne), drikker te og spiser mad med familien. Om aftenen går de yngre piger aldrig ud. Det vil de ikke, og det må de heller ikke. De ældre piger, der går i 8.-10. klasse, siger, at de gerne må gå ud om aftenen, men de går fx ikke til fester. Selv siger de, at det er fordi, de ikke har lyst, men det er heller ikke alle, der må. Nogle af interviewene foregik under ramadanen, og i den periode var der meget familiekomsammen, fordi familierne spiste sammen, når solen var gået ned. De unge piger lavede mad sammen med hinanden, og deres familier snakkede meget sammen. Dette gav de udtryk for, at de synes var meget hyggeligt.

Flere af pigernes mødre gik til svømning i Frederiksberg Svømmehal lørdag formiddag, hvor der kun er åbent for kvinder. Pigerne havde ofte været med, men de lidt større piger kom ikke så tit med, bl.a. fordi de arbejder om lørdagen, og fordi de mangler lysten til det. Pigernes fædre dyr-

kede ifølge pigerne ikke organiserede fritidsaktiviteter. De var mest bare sammen med venner og familie.

Ligesom deres forældre er det meget få organiserede aktiviteter, som pigerne deltager i. Af de ni, vi snakkede med, er der en, der går til badminton, og en, som går til hud- og skønhedspleje på ungdomsskolen. Det var det. Men der var lidt flere, der havde ønske om at starte på forskellige organiserede aktiviteter: Styrketræning, fodbold, basketball og ungdomsklub. Den pige, der går til badminton, oplevede først, at hendes forældre var imod, at hun skulle starte, men da de gik med hende hen og så, hvordan det foregik, så måtte hun gerne. Flere af de yngre piger nævner den fysiske afstand til klubber eller idrætsaktiviteter som et problem, idet de selv og deres forældre ikke er trygge ved, at de skal transportere sig for meget omkring – særlig ikke når det er mørkt.

De fire piger, jeg mødte på lektiecafeen, var flittige brugere af denne, hvilket vil sige, at de oftest var der begge de to dage om ugen, den havde åben. Denne organiserede aktivitet er også placeret lige midt i boligkomplekset.

Alle pigerne sagde, at det var deres forældre, der betalte, hvis de ville gå til fritidsaktiviteter, og særlig de større piger mente ikke, at der lå nogen begrænsning for dem i den retning. De yngre piger var ikke så overbevisende, hvad dette angik. Dette kan bl.a. hænge sammen med, at deres forældre ikke selv har den store tradition for at dyrke organiseret idræt og derfor meget vel kan være uforstående overfor, hvorfor deres piger skulle ønske dette. Det fornemmer pigerne, og derfor vil det for nogle af dem være utænkeligt overhovedet at spørge om. Det kan dog være svært at snakke direkte om i en interviewsituation, idet pigerne er meget loyale over for deres forældre og deres kultur. Men særlig de yngre piger havde mange begrænsninger i forhold til at være ude om aftenen og tage længere væk alene, og det i sig selv umuliggør, at de kunne gå til fx håndbold i Frederiksberghallerne. Så bliver ræsonnementet, at det må jeg nok ikke, og så vil jeg heller ikke (ligesom med festerne for de større piger). Dette kan være med til at opretholde en vis følelse af, at de selv bestemmer, hvad de vil lave – hvilket de jo også gør bare inden for nogle snævrere rammer end mange af deres kammerater med dansk etnisk baggrund.

Typisk gik disse tosprogede pigers forældre meget op i, at de passede deres skole og lavede deres lektier, og ofte har forældrene ambitioner på deres døtres vegne. Eksempelvis er der en af de større piger, som gerne ville være frisør, men det synes hendes far ikke er så godt – han ville hellere have, at hun tog en mere boglig uddannelse. Men hendes mor støtter hende i, at hun skulle vælge noget, som hun er sikker på, at hun ville blive glad for – så nu har hendes far accepteret det, men der er stadig et vist pres på hende i forhold til, at hun skal tage sin studentereksamen, før hun vælger, hvad hun vil.

Ønsker til andre aktiviteter

Alle pigerne gav udtryk for, at de synes, at en pigeclub ville være alle tiders. De ville benytte sådan en meget, hvis man kunne sy, lave lektier og tale om problemer, og klubben i øvrigt kunne tilbyde dem alle mulige aktiviteter. De yngre piger var meget interesseret i en pigeclub om eftermiddagen, mens de ældre piger gerne ville have, at en sådan klub kunne have åben fra 16 til 20, så de også havde et sted at gå hen om aftenen.

Et andet godt fritidsaktivitetstilbud for disse piger ville være, at de kunne blive på skolens område i længere tid. Nogle af pigerne havde for nylig oplevet, at deres skole forsøgsvis havde åbent, og der var en cafeaften, hvor de kunne mødes og lave lektier og snakke. Det, synes de, var rigtig godt.

Flere af pigerne gav udtryk for, at de savnede, at der var nogle gratis fritidstilbud til dem om sommeren. Der var en pige, der havde erfaringer fra Københavns Kommune (GJF), hvor hun havde deltaget i nogle meget sjove gratis aktiviteter. Som hun sagde: »Sommerferien er meget lang, hvis man ikke skal noget«.

5.3.2 Drengene med anden etnisk baggrund end dansk Kendetegn ved den udvalgte gruppe

De unge tosprogede drenge har, ligesom de tosprogede piger, anderledes familiestrukturer, kulturer og evt. religiøs tilknytning end deres kammerater med dansk etnisk baggrund og oplever derfor delvis anderledes behov for aktiviteter i deres fritid.

Billedet af de unge tosprogede drenge, der gengives i aviser og tv, er

ofte meget stereotyp. Det billede, man får serveret, er præget af en helt særlig type drenge med en særlig attitude og livsstilsudstråling. Det er drenge i dyrt »pop drenge«-modetøj, der har en rå omgangstone, og som læner sig op af kriminelle miljøer, hvor man bl.a. laver overfald, røverier, slagsmål og hærværk. Denne type drenge kan være meget synlige i gadebilledet i visse områder også på Frederiksberg, og de tillægges nogle gange uforskyldt andre gange knap så uforskyldt samme karakteristika som de stereotyper, man kender fra medier. På grund af deres synlighed og til tider meget provokerende adfærd er de ofte i mediernes og kommunalpolitikernes søgelys.

Den gruppe af unge, som vi har interviewet i denne sammenhæng, er kun delvis en del af det beskrevne miljø. Det, de interviewede har tilfælles, er, at de tydeligvis kommer fra familier uden de store ressourcer, og der er sjældent nogen, der interessere sig for eller holder øje med, hvad de laver i deres fritid.

I spørgeskemaundersøgelsen udgør drenge med anden etnisk oprindelse end dansk i alt 170 personer, hvilket svarer til 15% af den samlede gruppe af børn og unge.

Hvad laver de i deres fritid

Af de fem, vi har snakket med, var de to lidt ældre (16-17 år) og de tre lidt yngre (12-14 år). Af de to ældre unge gik den ene til basketball, og den anden gik til fodbold. De gik begge indimellem til styrketræning og var endvidere begge meget glade for at gå på computercafe. At spille computer på computercafe havde en klar begrænsning i deres økonomiske formåen. Den ene af dem havde gået i en ungdomsklub, men var holdt op fordi han hellere ville bruge sin tid på at træne.

De tre yngre drenge gik ikke til nogen organiserede aktiviteter i deres fritid, og ingen af dem kom i klub eller lignende. Typisk hang de på gaden eller hjemme hos hinanden. De snakkede og hørte musik og spillede computer. De sagde, at de ikke kedede sig, og de havde ikke lyst til at gå til sport eller andet. Det hele blev kategoriseret som kedeligt. Særlig to af drengene var »seje« i deres attituder og meget opsat på at virke ældre – deres definition på, hvad en god fritid var, handlede således om at ryge cigaretter sammen med vennerne. Det må de ikke i klubberne, og derfor er det

ikke interessant at komme der. Det var meget tydeligt, at kammeratskabsgruppen var afgørende for, hvilken aktivitet eller sport den enkelte ville synes var interessant at gå til.

Ønsker til andre aktiviteter mv.

De ældre unge oplever i høj grad, at økonomien er den, der sætter en grænse for deres fritidsaktiviteter. De aktiviteter, de ønskede at deltage i, var for dyre til, at de kunne dyrke det så meget, som de havde lyst til. Eksempelvis ville de synes, at det var en rigtig god idé, at unge kunne få fri adgang til styrketræningslokaler (eller at have gratis klippekort til fitnesscentre), samt at de kunne få fri adgang til computere med spil (gratis spilletid). Dette siges dog med et skævt grin, som om de ikke selv tror på, at den slags ville kunne lade sig gøre.

De yngre drenges (12-14 år) ønsker til deres fritid handlede meget om at få et sted at være, hvor de selv kunne føle, at de kunne bestemme noget. De kunne godt ønske sig et hus, hvor der gerne måtte være voksne, men så skulle det altså være nogle seje voksne. En definition på en sej voksen er bl.a. en, man kan ryge sammen med. En af drengene sagde, at han gerne ville komme i et hus, hvor der var computer og Playstation. En anden af drengene var meget optaget af, at der skulle være mulighed for, at man måtte ryge, og der skulle holdes fester, hvor man gerne måtte drikke øl. En tredje dreng synes også, at det var vigtigt, at der i et sådan ungdomshus fx var mulighed for at spille bordtennis og dyrke andre former for sport på en uforpligtigende måde. Disse tre drenge ville også meget gerne have en skateboard/rulleskøjtebane. Den ville de gerne have, for at de kunne hænge ud der, og fordi de godt kunne lide at stå på rulleskøjter/skateboard. Men de ville også gerne have undervisning i det, så de kunne blive bedre, og de foreslog derfor, at der til en sådan bane blev tilknyttet en træner, der bare var der hele tiden og kunne træne dem, der havde lyst til at lære noget, når de havde lyst. Der blev en helt opløftet stemning ved tanken om, at de bare kunne komme og få undervisning, hvis de ville. Adspurgt om, hvor meget de ville bruge et sådant tilbud, hvis det fandtes, svarede de, at det ville de gøre næsten hver dag, når det var varmt nok udenfor. Og ellers foreslog en af dem, at det jo ville være meget godt, om en sådan bane kunne blive overdækket om vinteren.

Den mulighed, at skolen eventuelt kunne udvide sin åbningstid, blev der vrænget og grinet meget af – skolen var bestemt et sted, hvor de ikke havde lyst til at opholde sig længere tid end højst nødvendigt. Denne gruppe af drenge var tydeligvis en lav ressourcegruppe af drenge, og de ville være meget grænseprøvende i alle traditionelle institutionelle rammer, særlig hvis der var voksne til stede, som ville disciplinere dem – men de var ikke så kategoriske, at de slet ikke ville have voksne – de skulle bare være seje.

5.3.3 **Piger med dansk baggrund** **Kendetegn for gruppen**

De piger, vi har snakket med i denne forbindelse, er kendetegnet ved at være, hvad man kan kalde stille eksistenser, der ikke råber højt og gør sig bemærket på nogen måde. De deltager i nogle organiserede aktiviteter, men prioriterer også meget at være sammen med veninder og familien.

I spørgeskemaundersøgelsen udgør piger med dansk baggrund i alt 408 personer, hvilket svarer til 36% af den samlede gruppe af børn og unge.

Hvad laver de i deres fritid

Samlet kan man sige, at disse piger prioriterer det højt at være sammen med deres veninder (hvis de har nogen), men de går faktisk også til en del organiserede aktiviteter. Men karakteristisk for disse pigers deltagelse i de organiserede aktiviteter er dog, at de mere bruges som et sted, man kan møde andre og for at »lave noget« om eftermiddagen.

To af pigerne går i juniorklub/ungdomsklub, men de går også til andre aktiviteter. Den ene går til svømning, og den anden går til karate og gymnastik. Disse to piger er meget påvirkede af deres mødre og deres forventninger til, hvad de skal lave i deres fritid. Eksempelvis fortæller den ene pige, at hun ikke synes, at det var særlig sjovt at skulle gå til karate, og at hun hellere ville gå til dans. Men hendes mor synes, at hun skal kunne forsvare sig, hvis hun bliver overfaldet, og derfor blev hun ved, og nu er hun meget glad for det, fordi hun har fået nogle gode kammerater på stedet. Den anden pige fortæller, at hun nogle gange får fornemmelsen af, at hun går til svømning, fordi hendes mor godt kan lide at komme ud og se hende

svømme til svømmestævner. Men trækker hurtigt i land igen ved at sige, at hun da er meget glad for at svømme, ikke mindst fordi hun har fået en »bedste veninde«, der går lige så meget til træning, som hun gør. Men selv om hun træner meget, kommer hun også meget i klub. Dette forklarer hun med, at træningstiderne er om aftenen, og derfor er hun ofte i klub om eftermiddagen – tit vil hun hellere gå hjem hos sig selv eller gå med en veninde hjem, men hendes mor ville helst have, at hun kommer i klubben, og hvis hun ikke gør det, så ringer hendes mor hvert femte minut til hendes mobil for at spørge til, hvad hun laver. Begge piger pointerer, at noget af det, der er vigtigt for, hvad man gerne vil lave i sin fritid, er, at man enten lærer nogen at kende, som man godt kan lide, eller at man går til noget sammen med nogen, man godt kan lide. Det handler mere om at få opbygget menneskelige relationer end om, hvad det er man laver.

To af pigerne går ikke i ungdomsklub. Den ene har prøvet, men holdt hurtigt op, fordi der ikke rigtig kom nogen dernede, som hun kendte. Nu går hun til dans, og det er hun meget glad for. Den anden pige går til håndbold, og det er hun også meget glad for. Når de ikke går til disse ting, er de typisk hjemme hos hinanden og veninderne fra klassen. Når de er sammen, snakker de og spiller spil på computer. De går også tit ned i en gård og spiller bold. Men det kommer an på vejret. Begge piger giver udtryk for, at de laver meget i deres fritid, og de bestemt ikke keder sig.

Samlet siger denne gruppe af piger, at det er vigtigt, at man laver noget aktivt i sin fritid og ikke bare hænger sammen med veninderne og snakker. Det er svært at afgøre, om det er pigerne selv eller deres forældre/mødre, der synes dette. Men tydeligt er det, at når de snakker, er det veninderne og kammeratskabsrelationerne, der fylder mest.

Ønsker til andre aktiviteter mv.

De synes generelt ikke, at der er noget, de savner specielt, og deres erfaring er, at de sagtens kan komme til at lave det, de gerne vil lave. Problemet er bare at finde tiden og lysten til det. De to piger, der ikke går i klub, ville gerne have et sted at være, hvor de kan lave alt fra boldspil og anden sport til syværksted og høre musik. De troede nok, at de ville bruge et sådant tilbud flere gange om ugen, men ud fra deres andre fritidsmønstre forekommer det nok ikke så sandsynligt. Adspurgt hvorfor de ikke bare meldte sig

ind i en klub og der fik tilbud om en masse aktiviteter, svarede de, at det havde de ikke lyst til. Det var tydeligvis ikke smart at gå i ungdomsklub. Det handlede dels om, at dem, der kom der, ikke hørte til de seje og smarte, dels at der var så mange yngre, som ville lave andre ting.

Tanken om, at skolen kunne udvide sin åbningstid, synes de umiddelbart meget godt om, da de så ville få muligheden for inden for skolebygningernes rammer at være sammen med deres venner. Men igen ville det meget afhænge af, om der blev en stemning af, at det var smart og sejt at blive eller komme på skolen uden for den almindelige skoletiden. De ville også gerne lære at løbe på rulleskøjter og ville derfor gerne have, at der var en rulleskøjtebane med en træner tilknyttet, men det blev mere fremsat som en smart sommeraktivitet, hvor man kunne mødes med venner, end som et egentligt opsøgt behov og lyst til at stå på rulleskøjter eller lignende.

5.3.4 **Drenge med dansk baggrund** **Kendetegn for gruppen**

Denne gruppe er den mest blandede og indeholder tre hovedgrupper: To ydergrupper af drenge, hvor den ene er kendetegnet ved, at drengene er relativt stille eksistenser, der ofte holder sig for sig selv og ofte kommer i ungdoms/juniorklub (de stille drenge), og den anden, hvor drengene er kendetegnet ved ikke at deltage i organiserede aktiviteter og i øvrigt at være mere højtråbende seje typer med mange fællestræk med billedet af drenge med anden etnisk oprindelse end dansk (de seje drenge). Den tredje gruppe ligger midt imellem og er kendetegnet ved, at drengene er meget orienteret mod venskabsgruppen og kun i ringe grad deltager i de organiserede fritidsaktiviteter, men i øvrigt opfører sig velintegreret i skole og fritidssammenhæng (gruppedrengene).

Disse drenge grupper slår med alt sandsynlighed også igennem inden for gruppen af drenge med anden etnisk baggrund end dansk, men da vi kun har interviewet et relativt lille antal drenge med anden etnisk baggrund end dansk og ikke har haft som mål at dække hele gruppen, kan vi ikke sige så meget om det.

I spørgeskemaundersøgelsen udgør drenge med dansk baggrund i alt 349 personer, hvilket svarer til 31% af den samlede gruppe af børn og unge.

Hvad laver de i deres fritid?

De stille drenge

De fleste af drengene kommer meget i ungdomsklubben, nogle næsten alle dagene i ugen. Ligesom med de stille piger er det her ikke mindst forældrenes bekymring for, hvad deres børn laver efter skole, der får dem til at gå derhen. Det handler vel at mærke ikke om, at forældrene er bange for, at deres børn laver kriminalitet eller lignende, men mere om at forældrene bedst kan lide, at deres børn efter skoletid er i en sammenhæng, hvor de såvel har mulighed for voksenkontakt (og lidt overvågning) som kontakt til kammerater. De stille drenge giver selv udtryk for, at de er meget glade for at komme i klubben, ikke mindst fordi deres alternativ oftest er, at de bare sidder alene derhjemme. Typisk er disse børns forældre selv aktive idrætsudøvere (i en vis udstrækning), og deres forældre vil gerne have, at de går til et eller andet, hvor de får bevæget sig. Drengene har typisk prøvet flere forskellige idrætsaktiviteter, men holder op, fordi det enten er »kedeligt« eller »bare ikke lige mig«. En enkelt holder ved med at spille håndbold. Typisk for disse drenge i denne gruppe er, at de godt kan lide at spille computerspil. En dreng fortæller, at han i en periode brugte næsten al sin fritid foran computerskærmen (ofte alene), men det blev for meget på et tidspunkt, og hans forældre måtte sige stop for ham. Modsat de stille piger vælger de stille drenge mere interesseorienteret og giver ikke udtryk for at være så styret af venskabsrelationer.

Drengene i denne gruppe giver generelt udtryk for at være meget tilfredse med den måde, de bruger deres fritid på. De synes også, at det er vigtigt, at man slapper af, og nogle fortæller, at de også godt kan finde på at gå hjem fra skole og lægge sig foran fjernsynet et par timer og se serier eller læse tegneserier (lektier bliver der ikke snakket om). Selv om nogle af disse drenges fritid kan synes ensom, siger de, at de hverken keder sig eller føler sig alene.

Disse drenge oplever faktisk, at der er masser af tilbud og masser af ting, man kan vælge at lave, hvis de vil. Disse drenge savner ikke at have noget sted at gå hen i weekenden eller om aftenen, da de ofte er glade for at være hjemme med deres familie.

Gruppedrengene

Går til basketball eller håndbold. Nogle har prøvet SFO2 og klub, men når deres kammerater holder op, holder de også op. Man kan sige, at deres fritidsinteresser mest handler om kammeratskabsrelationerne. Tre drenge fra denne gruppe bruger det meste af deres fritid på at skate sammen. De er blevet stoppet flere gange af politiet, der siger, at de ikke må skate på fortovet eller på cykelstien eller på parkeringspladser eller i gårde, men så svarer drengene med et spørgsmål om, hvor de så må være? Politiet kan tilsyneladende ikke anvise dem noget sted på Frederiksberg, og derfor har drengene en uformel aftale med politiet om, at de må stå rundt omkring, hvor de ikke generer nogen, og hvis der kommer klager, må de gå andre steder hen. Når de ikke skater eller dyrker sport, er de hjemme hos hinanden og spiller computer og snakker. De gav alle udtryk for, at de er glade for den måde, de bruger deres fritid på, og at de bestemt ikke keder sig.

De seje drenge

Den altoverskyggende fritidsaktivitet i denne gruppe er det at hænge ud med vennerne og høre musik og snakke. De mødes forskellige steder – om sommeren fx i Nyhavn eller på strøget, og om vinteren gerne hjemme hos hinanden. Alle vennerne har mobiltelefon, og de SMS'er meget sammen og laver spontane aftaler. Flere af drengene giver udtryk for, at de synes, det er godt at bruge sin fritid på sine venner og komme til at lære hinanden bedre at kende, grine og have det sjovt sammen. Dem, der har prøvet at komme i klubber, har ikke rigtig syntes, at det var noget. En af de ældre seje drenge dyrker styrketræning så ofte som muligt, men af økonomiske årsager bliver det kun til en gang om ugen, selv om han gerne ville have mulighed for mere. Han har dyrket alle mulige sportsgrene (fx fodbold, badminton, basketball, bordtennis og kampsport), men han holder aldrig så længe. Han synes, at det bliver for kedeligt, og så holder han op med at komme. Det er vigtigt for ham, at han dyrker sport sammen med nogle af sine venner.

I denne gruppe af drenge er computercafe også en attraktiv måde at være sammen på og have det sjovt. Men det koster så meget, at det højst kan blive til et par gange om ugen og evt. natarrangementer.

Ønsker til andre aktiviteter mv.

Det generelle indtryk er, at denne gruppe faktisk oplever, at der er utrolig mange tilbud, som de har svært ved at udnytte, så deres problem mere handler om at beslutte sig for, hvad de gerne vil lave. For nogle er det også meget centralt, hvad kammeratskabsgruppen synes, gør og ønsker.

Nogle af de stille drenge fortalte om, hvordan de på deres skole nogle gange fik muligheden for at blive på skolen hele eftermiddagen og spille på computer eller lave lektier. Det, synes de, var rigtig godt, at de havde den mulighed. En af drengene vil allerhelst gå til billedkunst eller tegning, men det er ikke lykkedes ham at komme til det, fordi der åbenbart er meget få eller ingen tilbud om dette til børn og unge på Frederiksberg. En anden dreng vil meget gerne have muligheden for at dyrke rollespil sammen med andre på hans alder. En tredje dreng foreslog endvidere (grinende), at det ville være fedt, hvis der var en forlystelsespark på Frederiksberg.

Flere af drengene vil meget gerne have, at der er en skateboardbane, og konkret foreslog nogle af drengene, at den kunne blive placeret over for Frederiksberg Centret – der hvor der tidligere lå en lille legeplads.

De ældre unge oplever i høj grad, at økonomien er den, der sætter en grænse for deres fritidsaktiviteter. De aktiviteter, de ønsker at deltage i, er for dyre til, at de kan dyrke det så meget, som de har lyst til. Derfor vil disse drenge gerne have mulighed for at styrketræne gratis samt få fri adgang til computere med spil.

Summary

Children and Young People's Leisure-Time Activities in the Municipality of Frederiksberg

by Jill Mehlbye and Ulla Højmark Jensen, February 2003

In this study most children and young people express that they are doing fine in their spare time where they are busy with different kinds of often regular weekly leisure-time activities. Mostly, it is sports activities that seem attractive. Only some minor groups of children and young people are not doing fine in their spare time. This is so for a group of children and young people who in general do not feel good either in their spare time, at home or in school, and for a group of girls of foreign origin whose parents are out of work.

Regarding wishes for leisure-time activities children and young people especially miss leisure-time activities that include some of the same things you can find in the home. They want adults there whom they can talk to, but they also want the possibility of retiring to their »own room« where they can have some peace and quiet or be together with their friends. They also want the possibility of watching television and video, of using computers connected to the Internet and the possibility of getting/buying food.

As regards leisure-time offers the possibility of going in for sports, including fitness and power training, is among the most popular activities. Another wish is the possibility of personal counselling.

Among some groups of children and young people it is important how

expensive the activities are, and they say that the leisure-time activities and interests are very much controlled (and limited) by the price of the leisure-time activities.

Several children of foreign origin – especially the girls – think that their local area lacks places where they can be together.

Below we show a list of major activities wanted by the children and young people without deciding on the realistic possibilities of establishing the following in the municipality.

- They want extended »opening hours« in the school with the possibility of using the school premises and establishing a café where they can stay and the possibility of getting help with their homework.
- They want places with skateboard ramps in the municipality.
- They want more local sports centres where they can book a court free of charge for ball games etc.
- They want activities only for girls.
- They want clubs with a lot of sports activities, including fitness and power training.

Noter

1. Den statistiske analyse af de indsamlede data er hovedsageligt foretaget ved hjælp af en statistisk test, der kaldes χ^2 -testen (χ^2). Ved hjælp af denne test er det muligt at undersøge, om de sammenhænge, der findes i datamaterialet, er signifikante, dvs. om de rent faktisk er gældende eller forskellene blot er tilfældige. I forbindelse med de statistiske test arbejdes der ud fra et signifikansniveau på 5%, hvilket betyder, at der for alle nævnte signifikante sammenhænge i rapporten er mindre end 5% risiko for, at de fundne sammenhænge skyldes tilfældigheder. I analysebeskrivelsen er, medmindre andet er anført, kun medtaget de resultater, der er signifikante. I analyserne opereres hovedsagelig med grupperingerne klassetrin, køn, udenlandsk herkomst (begge eller den ene forældre er født i et andet land end Danmark), og forældrenes beskæftigelsessituation ud fra antagelsen, at køn, alder, social og kulturel baggrund spiller en rolle for børnene og de unges fritidsanvendelse og ønsker til fritidsaktiviteter.
2. Med tosprogede forstås unge, hvor der tales et andet sprog end dansk i hjemmet.